КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИЕ ТҮСЭБЛЭХЭ ГУРИМ БУДҮҮЛИГЭЭР ХАЗАГАЙРУУЛДАГ, САХИДАГГҮЙ БАРИМТАНУУД ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1964 оной мартын 20-ной тогтоол

ЦК-гай сентябриин Пленумһээ хойшо нар... шухалын шухала хэм... нэгэн гэхэдэ, ...түсэблэлгын шэнэ гу... ...горжоһон байгаа. Энэ тог... гүрэнэй хүтэлбэ... колхознигуудай, совхозуудай ...эдэй болон хүдөө ажа... мэргэжэлтэдэй зохёон байгуул... эдэбхиие али болохоор ...эй тааралдуулха ябадал ...һан байгаа. Түсэблэл... гурим яһала таарамжатай ...харуулаа.

...органуудые үйлэдбэ... баримталан шэнэдхэн ..., колхоз, совхозуудай ... управленинүүдые бай... ...шар колхоз, совхозуудые ...аар хүтэлбэрилдэг бо... ...экономикые улам гүнзэ... ...эдэдэг болохо арга ол... ...эриин олон управлени... ...ынгөө үмэнэ табигдаһан ...дые зүбөөр ойлгожо, үй... тодорхой һайнаар, ажал ...эн эрхилдэг, хүдөө ажа... ...дань хүгжөөхын түлөө колхознигууд болон совхо... ...лмэрилэгшэдые бүри ...хидхэн жагсаадаг болоо. ...газарай гектар бүриһөө ...бага хүсэ гаргашалаад, ...продукци абахын тулада ...хозуудай үйлэдбэриин ар... ...жонуудые элирүүлжэ, ...талаар хүдөөгэй ажалша... ...ые хүгжөөхын тулада ... шэнэ гуримуудые ша... хэрэглэдэг болоо.

...лгын шэнэ гуримуудай ...сахигдадаг, газарай бү... ...гөөр хэрэглэгдэдэг газар... ...жахын продуктнууд элбэ... Имэ колхоз, совхо... ...алай үрэ дүнгэй түлөө ...эгшэдэй харюусалга дээ... ...һото, техническэ болон ...малнуудай үндэр ургаса ...мал ажалай ашаг шэмэ ...хын түлөө тэдэнэй урма... ...лээ.

...ажахые түсэблэлгын гу... ...гаха тухай» КПСС-эй ЦК-... СССР-эй Министрнүүдэй 1955 оной мартын 9-нэй ... иигэжэ заагданхай. То... ...одукциин хэмжээн түсэб... ...шэнэ гуримай үндэһэ һуури ...тахэ ёһотой. Энэ заабари ...бурин хүсэндөө зангаараа. ...ажахын үйлэдбэриие хүг... ...түсэб зохёолго колхоз, сов... сахэ эхилэгдэжэ, ажахы тодорхой эрхэ байдал, арга хараада абтаха ёһотой.

...шэнээн хэмжээнэй ямар ...дые гүрэндэ худалдахаб ...габари колхоз, совхозууд... ...тахэ ёһотой, харин ямар ...дые хэды шэнээнээр ...хэды малтай байха, гүрэн... ...кци худалдаха түсэбөө ам... ...гаар дүүргэхын тулада ...продукци абахын тулада ...адамараар хэрэглэхэ гээшэ ...уудай, совхозуудай хүдэл... ...эдэй өөһэдынь хэрэг боло... ...ээр өөһэдынгөө эрхэ бай... ...һээшье үлүү һайнаар мэ... ...һан дээрэһээ, өөһэдынгөө ...жонуудые зүбөөр хэрэг... ...аха байна.

...мура партиин зүгһөө үни ...шаагдаһан — ажахые дээ... ...хэбээр түсэблэхэ, тарил... ...йн, хүдөө ажахын урга... ...сын, малай тоо толгойн, ашаг шэмын талаар ажа... ...түсэб убайгүйгөөр баадха... ...з, совхозуудай бүхы хү... ...захиралтын ёһоор тодор... хойлхо гурим баримталагдадаг байна. Тиигэжэ хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй ажал ябуулга һуладхадаг, колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл мохоорулагдадаг байгаа.

Зарим нютагай органууд колхозууд болон совхозуудта зохёогдоһон түсэбүүд болон дурадхалнуудта заримдаа хайхарамжагүйгөөр хандадаг, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдые үндэһэ баримтагүйгөөр, бодото арга боломжонуудаар, ажахынгаа аша туһые харангүйгөөр түсэбөө хубилгахыень баадхадаг байна.

Түсэблэлгын талаар бусадшье таарууга ябадал гаргадаг.

Ажахыда даалгабари тогтооходоо, үйлэдбэриин управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд тэдэнэй арга боломжонуудые бэшэ, харин үйлэдбэриин хүгжэлтын бодото хэмжээе хараадаа абадаг байна. Тэрээнһээ уламжалан адли газартай, байгаалиин адли эрхэ байдалтай нютагуудай ажахынуудта ондо ондоо түсэбтэ даалгабаринууд үгтэдэг байха юм. Имэ байдалые зүбтэй гэжэ тоолохын аргагүй.

Хэрбээ ажахынуудай адлирхуу эрхэ байдалтай байгаа һаань, тэдэнэртэ түсэбтэ даалгабаринууд адлирхуугаар үгтэдэг байха зэргэтэй. Жэлэйнгээ дүнгөөр ажахынуудай ондо ондоо үрэ дүнтэй байһые урдаа барижа болохогүй. Эндэ ургасын ондо ондоо байһанда, хүсэ болон мүнгэ зөөриин ондо ондоогоор гаргашалагдаһанда, гектар газар бүхэндэ мал ажалай продукциин ондо ондоогоор абтаһанда ямар нэгэн тодорхой шалтагаан байхагүй. Энэ хадаа ажахые эмхидхэгшэдһээ, хүтэлбэриин шадабариһаа, коллективэйнгээ хүсэ түсэб дүүргэлгэдэ зүбөөр хубаарилан табижа элсүүлгэһээ дулдыдана гээшэ. Тиимэһээ хэн муугаар хүдэлмэрилнэб тэрээндэ багa түсэб, хэн һайнаар хүдэлнэб тэрээндэ ехэ түсэб тогтоохо гэһэн гуримые хүтэлбэри болгохо аргагүй.

Процент харуулхын тулада ямар нэгэн ургамал ехээр тарихые, нүгөөдүүлыень хороохые, ямар нэгэн түрэлэй мал олон болгохые колхоз, совхозуудта нютагай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай баадхадаг тухай мэдээнүүд КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ бии. Тэрээнһээ уламжалан тарилгын талмай ургаса багатай ургамалнуудаар олонхи ушарта эзэлэгдэдэг, ажахыда экономическа талаараа ашаг ехэтэй ургамалнууд түрисдэдэг байна. Колхоз, совхозуудай үүсхэлые али болохоор дэмжэхын, эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлжэ, үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо хэрэгтэнь туһалхын орондо зарим хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд олон ушарта хооһоор албадан захирха замда ородог байна.

Хүдөө ажахын продукциие гүрэнэй худалдажа абалгые түсэблэлгэдэ горитой дутуунууд үзэгдэдэг. Колхоз, совхозуудта продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб тогтооходоо, ажахын үйлэдбэриин шэглэл, тэрэнэй тусхай мэргэжэлдэ оролго заримдаа хараада абтадаггүй. Иигэжэ хандалга үйлэдбэриин гаргашые бүри ехэ болгодог, нютагай эрхэ байдалда хямда сэнтэй продукци бүри элбэгээр абадаг болохо эрхэ байдал бии болгохо, тиимэ һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ туһалдаггүй байна.

Колхознигуудай болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые хүгжөөхэ, ашаг ехэтэй болголгодо үндэһэлэн үйлэдбэриие саашадань ургадхан хүгжөөлгэдэ, тэдэниие урмашуулха арга боломжонуудые ашаглалгада, ажахы бүхэнэй тодорхой эрхэ байдал хараада абан үйлэдбэриие эрхилхэ эрхим һайн аргануудые бэдэрэн олололгодо хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй дүүргэдэг үүргые болон харюусалгые дээшэлүүлхэ гээшэ хүдөө ажахые бүхы хэмжээгээр хүгжөөн дэбжээхэ шухалын шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтооно:

1. Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ һаад ушаруулдаг нэгэ хэбээр түсэблэлгые, тарилгын талмайн хэмжээнэй, тэрэнэй хубаарилгын, малай тоо толгойн болон үйлэдбэриин бусад дүнгүүдэй талаар колхоз, совхозуудта дээрэһээ убайгүйгөөр баадхалгые хоротой гэжэ буруушааха. Гүрэнэй түсэбөөр тогтоогдоһонһоо ондоо ямар нэгэн үйлэдбэриин даалгабаринуудые колхоз, совхозуудта тогтоохыень нютагай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудые хорихо.

Үйлэдбэриие түсэблэлгын талаар колхоз, совхозуудай эрхые сахидаггүй хүнүүдые партийна болон гүрэнэй шанга харюусалгада хабаадуулхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд болон обкомуудта, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, крайгүйсэдкомууд болон облгүйсэдкомуудта даалгаха. Имээр хазагайруулһанһаа уламжалан, гараһан гарза гаргашые ажахынуудые имэ гарзатай замда орохые түлхиһэн хүнүүд харюулха ёһотой.

2. Нютагай эрхэ байдал хараада абан, ямар ургамал тариха ябадал, тарилгын талмайн хэмжээн, малай тоо, хүдөө ажахын хүдэлмэри дүүргэхэ болзорнууд, агротехническэ болон зоотехническэ онол аргануудаар, эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ хэмжээ ябуулганууд колхоз, совхозуудта, тэдэнэй мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдөөр, энэ хэрэгтэ колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдые үргэнөөр хабаадуулгатайгаар тодорхойлогдохо ёһотой.

3. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ түсэбүүдые зохёоходоо «Хүдөө ажахые түсэблэхэ гурим хубилгаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1955 оной мартын 9-нэй тогтоолые наринаар хүтэлбэри болгохыень партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудые уялгалха.

Имагтал хүдөө ажахын продукци худалдаха гүрэнэй түсэб колхоз, совхозуудта үгэдэг байха шухала. Зүгөөр хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб дүүргэхээр хараалжа, колхоз, совхозууд өөһэдөө үйлэдбэреэ түсэблэхэ ёһотой. Ургамалнуудай тарилгын талмай түсэблэлгэ болон мал ажал хүгжөөлгэ үйлэдбэриие ургадхахэ хэмжээнтэй тааралдуулагдан, газарые һайнаар ашаглаха ябадал хараада абан, колхоз, совхозуудаар бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

Хэрбээ тарилгын талмай, ургаса, мал ажал хүгжөөхэ түсэб табиха үедэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй болон үйлэдбэриин управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо алгасалдаанай гараа һаань, колхозой правлениин, совхозой директорэй һанамжа зүбтэй дээрэ тоологдохо. Тарилга хэхэ түсэбые дээрэһээ баадхажа болохогүй. Хэрбээ үйлэдбэриин управлениин һанамжые дүүргэлтэ болгохо болоо һаа, газарые зүбөөр ашаглахын, үйлэдбэриин болон гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэбые дүүргэлтын түлөө колхоз, совхозуудай кадрнуудай харюусалга һуларуулагдаха болоно.

«Хүдөө ажахые түсэблэлгын гурим хубилгаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1955 оной мартын 9-нэй тогтоолой табадахи пунктые хүсэгүй болоо гэжэ тоолохо. Энэ пунктын ёһоор колхозуудта ургамалнуудые тариха түсэбүүдые болон мал ажал хүгжөөхэ түсэбүүдые хаража үзэхэ, колхозуудтай арсалдаануудай гараа һаань, эдэ түсэбүүдые шэнээр зохёохын тулада бусааха эрхэ районуудай гүйсэдкомуудта олгогдодог байһан юм.

4. Колхоз, совхозууд үйлэдбэреэ түсэблэхэдөө ажахынгаа тодорхой эрхэ байдалда ямар ургамал тарихада, ямар түрэлэй, үүлтэрэй мал барихада, хүсэ эгээн багаар гаргаад, продукци ехээр абаха, ажалай эрхимээр харюулагдаха, эрдэмэй болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, ажахые ашаг ехэтэй болгохо замаар эрхилхэ ябадалые хараадаа абаха ёһотой.

5. Байгаалиин болон экономическа эрхэ байдалдань эгээн һайнаар тааралдуулхаар колхоз, совхоз бүхэниие тусхай мэргэжэлдэ оруулха талаар 1964—1965 онуудта тусхай хүдэлмэри хэхыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, областьнуудай, хизаарнуудай, партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудые, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдые уялгалха. Ажахын ямар шэглэлтэйгээр тусхай мэргэжэлдэ орохо байһыень колхоз, совхоз бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй, мэргэжэлтэдтэй, эдэбхитэй хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта тодорхойлхо хэрэгтэй.

Ажахы бүхэниие тусхай мэргэжэлдэ оруулхадаа бүхы область, хизаар, республика соо бүхы түхэлэй товарна продукци гаргаха, гүрэнэй бэлэдхэлэй түсэбүүдые дүүргэлгые хангаха ябадал хараадаа абаха шухала.

6. Ажахы бүхэндэ үйлэдбэриие уридшалан хараалжа эмхидхэхын тулада СССР-эй Госплан, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд 1966—1970 онуудта оронойнютаг нютагуудта, областьнуудта, үйлэдбэриин управленинүүдтэ, колхоз, совхозуудта үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлдэ оруулха, томодхохо ябадал хараадаа абан, хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха даалгабаринуудые экономическа талаар үндэһэлжэ баримталан тогтоохыень даалгаха.

Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха талаар колхоз, совхозуудта түсэбтэ даалгабаринуудые тогтооходоо, худалдан абалгын түсэбүүдые дүүргэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые хараалхатаяа хамта, ажахы бүхэнэй экономикые саашадань тусхай мэргэжэлдэ бүри гүнзэгыгөөр оруулха, колхоз, совхоз бүхэнэй үйлэдбэри ургадхан хүгжөөжэ шадахаар, хэһэн ажалайнгаа түлөө хүдэлмэрилэгшэдэй материальна талаар гүйсэд урмашуулагдахаар үйлэдбэриин фондынуудые байгуулха шухала. Материальна урмашал хадаа ажахые хүгжөөхэ шухалын шухала нүхэсэл болоно.

7. Гансахан гүрэндэ продукци худалдаха түсэбөө дүүргэһээрнь бэшэ, мүн хамагай түрүүндэ ажахын үйлэдбэриинь ажал ябуулгын дүнгүүдээр—хэды шэнээн продукци, ямар үнэ сэнтэйгээр абааб, үйлэдбэриин хэмжээнэй хэр зэргээр ургаһаар, тэрэниие саашадань хүгжөөхэ ямар эрхэ байдалай байгуулагдаһаар колхозуудай, совхозуудай болон колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй хүдэлмэриие сэгнэхэ хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно. Элдэб мэргэжэлдэ ороһон ажахынуудай үйлэдбэриин хэмжээндэ сэгнэлтэ үгэхэдөө ажахын һалбаринуудай зохихо шэглэлнүүдые хараадаа абаха шухала.

8. Эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ бүри эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлхэ шухала байһанда партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай анхаралые КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хандуулна. Газар таряалангай болон мал ажалай талаар түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлхын тулада тэдэниие эдэбхитэйгээр тайлбарилха, албадан захирхагүй, нэгэ янзын онол арга хэрэглүүлхэгүй, хэхидэлдэ хүргэжэ болохоор шалгагдаагүй научна арга боломжонуудые баадхажа болохогүй. Колхоз, совхозуудта сэхэ хүдэлжэ байһан агрономууд болон зоотехнигүүд агрономическа болон зоотехническэ онол аргануудые хэрэглэхэ талаар шиидхэхы үгэ хэлэхэ ёһотой.

* * *

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие түсэблэлгэ болон хүтэлбэрилгые эмхидхэлгэдэ бии байһан дутуу дундануудые партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд түргэнөөр зайсуулха, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, хүдөөгэй бүхы ажалшадай зохёохы үүсхэл эдэбхиие хүдөө ажахые хүсэтэ ехээр дэбжээхэ һүр жабхалантa зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ элсүүлхын тула бүхы юумэ хэхэ гэжэ батаар этигэжэ байһанаа КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет элирхэйлэн мэдүүлнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет **СССР-эй Министрнүүдэй Совет**

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! *41-дэхи жэлээ гарана*

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№72 (10440) | 1964 оной мартын 25, среда | Сэн 2 мүнгэн

ГҮРЭНДЭ ҺҮ ХУДАЛДАХА

КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭХЭ ШИИДХЭХЫ ҮДЭРНҮҮД ҮЛӨӨ

Хяагтын, Түнхэнэй, Кабанскын управленинүүдэй ажахынууд гээгдэлһээ гараха бүхы аргатай

★ ★ ★ ★

Кварталай түсэб дүүргэгдээ

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй хараалһан ехэ зорилгые бэелүүлхэ тэмсэлдэ хам оролсоһон манай совхозой малшад сагаан эдеэ салгидуулхын хойноһоо шангаар тэмсэнэ.

Һаалишадай габшагай ажалай аша туһаар **һү гүрэндэ тушааха түрүүшын кварталай түсэб мартын 16-да дүүргэгдэбэ.** Тэрэ үеэр хамтадаа 1500 центнер һүн худалдагданхай байгаа. Манай һаалишад **мартын эсэс болотор түсэбһөө гадуур үшөө 250 центнер һү гүрэндөө үгэхэ гэжэ** шиидэнхэй.

Һү һаалиин фермэнүүдэй дундаһаа Ехэ Сагаанай, Шанаагай гүүртын һаалишад түрүүлжэ ябана. Ехэ Сагаанда хүдэлжэ байдаг һаалишан, КПСС-эй гэшүүн Дулгаржап Данзанова һү һааха кварталайнгаа түсэб бултаһаань урид, мартын 4-дэ дүүргээ һэн. Тэндэ хүдэлдэг һаалишан Радна Данзанова, мүн Бэлюүтын фермын һаалишан Надежда Тадвашкина болон бусад баһал һү һааха кварталай түсэб дүүргээд, улам эршэтэйгээр хүдэлжэ байна.

Д. Бадмадашиев,
Сэлэнгын совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ.

Һүнэй тоһолигые дээшэлүүлнэ

Партиингаа февралиин Пленумэй шиидхэбэреэр зоригжоһон Зэдын управлениин һаалишад сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ мүрысөөндэ оронхой.

Эдэ мүрысэгшэдэй дунда «Красный Октябрь» колхозой, һаалишад түрүүлжэ ябана. Нэгэдэхи кварталда 400 центнер һү гүрэндөө худалдаха һаа, 450 шахуу центнертэ хүргэбэ. Мартын дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 200 центнер һү гүрэндэ худалдахаар.

Энэ колхозой Хайсагай фермынхид (даагшань нүхэр Аюрзанаев) һү һаалияа ехэдхэхын тула эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр үдэрэй 6 литр һүн һаагдана гэхэ гү, али бүхыдөө 380—400 литр болоно. Үдэр бүри 70—80 литр тухай хэмэл һүн бэлдэгдэнэ. Эндэхи шадабаритай бэрхэ һаалишад Цырма Найданова, Гарма Дондокова, Намжилма Очирова гэгшэд үнеэн бүриһөө үдэртэ 7 литр хүрэтэр һү һаана.

Һүнэйнгөө тоһолигые дээшэлүүлхэ зорилгоор түс фермын һаалишан бүхэн һүеэ хоёр хүнэг соо һаадаг болоо. Иигэжэ һүнэйнь тоһолиг 4,1—4,2 процентдэ хүргэгдөөд байна.

Һүнэйнь гарасын зэргээр үнеэдтэ тэжээл эдюулнэ. Литр һүндэ 200 грамм талха таряанай зүйл үгтэнэ, һолоомоёо заабол дэбтээжэ эдюулдэг байна.

Д. Бадмажапов.

Бэшүүрэй совхоздо

...ГЭШЬЕ ГАРЗАГҮЙ

...абалгын эхиндэ наһа... ...ханэр, коммунист Г. Ж. ...она һайн һайхан сэдьхэ... ...хонишодто туһалхаяа 250 ...нарай хурьгадые тодожо ...харууһалжа эхилээ һэн. ...нэрнай малшан дүршэ..., оролдосотой ажалаараа 2-...тделениин хонишодой дун...тэй юм. Зүбөөр харуу... ...һайнаар тэжээһэнэй ...хурьгадынь нэгэшье гар... ...тобир өөдэргэн.

— Хурьгадаа гарзалуулангүй, ...дэ гараха болсторнь ха... ...тушааха6,—гэжэ дүр... ...хурьгашан мэдүүлнэ.

...хурьгадтаа эрхим ша... ...убһэ, таряанай бутарга... ...зүйл, дабһа, бусад мине... ...тэжээл үгэдэг, булеэн ...уһалдаг, эхэдэнь заядадаг ...тай.

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛМЭРИЛНЭ

...болотор Шанагын хүдөө... ...клубай хүдэлмэри бирагүй ... Жэлэй эхиндэ клубые эр... ...комсомол басаган С. Ц. ...ова томилогдоо һэн. Энэ ...най ажалдаа шударгыгаар ..., клубайнгаа хүдэлмэри ...һайжаруулаа. Пеэшэн, ... һандалинууд шэнээр хэг... ...клубай байшан сагаадагдан ...дэд, элдэб плакат, кар... ...уранууудаар шэмэглэгдээ. Мүнөө клуб соонь дулаан, сэбэр. Эхэнэрнүүдэй үдэртэ зорюулагдаһан элидхэл, ехэ концерт мартын 7-до үнгэргэгдөө, һонирхолтой лекци, хөөрэлдөө, үдэшэ, наадануудые эмхидхэхээр бэлдэжэ байгдана.

ТҮРҮҮ МАГАЗИН

Амгалантын магазин түрүү магазинуудай нэгэн юм. Энэнь залуу наймаалагшад Д. Д. Дугаров, Д. Д. Дашинимаева гэгшэдэй оролдосотой ажалай үрэ мүн.

Магазин соо ходо ариг сэбэр, эд бараан зохидоор табяатай, хэрэглэгшэдэй дуратай эд бараан элбэг байдаг. Зондо хэрэгтэй юумые мэдэжэ абаад, саг соонь асардаг юм. Хүдэлмэриин үдэрэй гурим наринаар сахигдадаг. Наймаалагшад эд хэрэглэгшэдтэе зулгы зохидоор хандан, дуратай барааень нарин нягтаар тоосожо, орёожо үгэдэг.

Энэ магазин үнгэрэгшэ жэлдэ 74 мянган түхэригэй эд бараа худалдажа, түсэбөө 112,5 процент дүүргээ бэлэй. Бэлэдхэлэйнгээ түсэбые 130 процент бэелүүлжэ, болзорһоо урид дүүргэһэн юм. 1964 оной хоёр һарын түсэбые 108 процентдэ хүргөө. Магазинай хүдэлмэрилэгшэд мүнөө коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байна.

Д. Тогошиев.

Коммунистын даадаг отара

...ТА. Ноёхоной XX партсъез... ...жэтэ колхозой ахалагша ... Доржо Цырендашеевич ...ов уялга абахадаа «энэ жэл... ...эхэ хонин бүриһөө 100 хурь...» гэжэ үгээ үгэһэн бай... Коммунист нүхэр Сампилов хүдэлмэреэ саг соонь эмхидхэжэ, бүхы хонидоо искусственна аргаар урэжүүлээ һэн. Тиигээд нэгэшье хонин һубайрнагүй. Иигээд түл абалгаяа дүүргэхэнь.

С. Биликтуев.

Хүдэриин совхоз һаяхан болотор шубуунай 3—4 фермэтэй һэн. Фермэ бүхэндэнь 800—900-гаад тахяа байгаа. Тахяа бүхэнһөөнь оройдоол 40—50 үндэгэн суглуулагдадаг байһан.

Хямда сэнтэй үндэгэ, шубуунай мяха элбэгээр абаха зорилго урдаа табяад, совхозойхид таба мянган тахяагай багтаха шэнэ байра нёдондо бодхоогоо. Энэнь дотороо оньһото түхеэрэлгэтэй, типовой байра юм. Мүнөө түс фермэ дээрэ 4 мянга гаран шубуу бии.

Дүй дүршэл ехэтэй болоһон тахяашад Н. И. Андреев, Н. Г. Игумнов гэгшэд эндэ ажаллана. 1964 ондо бүхыдөө 260 мянга гэхэ гү, али тахяа бүриһөө 70 үндэгэ суглуулха гэһэн социалис уялга абаһан юм. Энэ уялгаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула гидропонно аргаар ургуулһан ногоо, морхоо6, үбһэнэй гурил, мяхаяһанай гурил үгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тахяашан Н. И. Андреев.

Б. Цыренов,

Хэмжээн абтаа

„Иигэжэ байхада һүн абтаха аал?"

Имэ гаршагтай шүүмжэлхы бэшэг манай газетын байгша оной февралиин 6-най номерто толилогдоһон байна. Тэрээн дотор Хориин үйлэдбэрчин управлениин «Первомайский» совхозой 1-дэхи фермэдэ һүнэй багаар һаагдажа байһан тухай, тэндэхи эмхидхэл муутай ажал хүдэлмэри тухай манай штатнабэшэ корреспондент нүхэр Р. Ц. Цымпилов мэдээсэһэн бэлэй.

«Түс бэшэг дотор заагдаһан дутагдалнуудые зайсуулха хэмжээн абтаа. Тэрэнэй эсэстэ фермын һаалишад ажал хүдэлмэреэ эрид хубилгаа. Һү һааха нэгэдэхи кварталай түсэб мартын 25-да дүүргэхэнь. Февралиин 10-һаа энэ фермэ дээрэ искусственна һү буйлуулдаг болонхой, имэ һүн хэрэгтэй соогоо хэгдэнэ» гэжэ «Первомайский» совхозой парткомой секретарь нүхэр Ц. Б. Золтоев манай редакцида мэдээсэбэ.

ХАМАГАЙ ХОЙНО ГАРАШОО

ТООРЫНХИДҺОО, тэндэхи һү һаалиин фермэһээ жэшээ абагты, эдээн шэнгеэр лэ ажаллажа һурагты гээд үнгэрэгшэ жэл управлениин газетэдэ һайса бэшэгдэһэн, Түнхэн нютагаар имэ суу тараһан юм. Теэд мүнөө болоходо, магтаалта тэрэ колхозой түбэй фермынхид эрхим гэһэн нэрэеэ мартажа хамагай хойно гарашоо бшуу.

Энэ фермэдэ хамтадаа 7 һаалишад 129 үнеэдые һаадаг юм. Үнгэрһэн 2 һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 112 литр һүн һаагдаа.

Ямар шалтагаанаар иигэжэ һү һаалинь ехээр доошолооб гэхэдэ, үнеэд силос багаар эдинэ. Дараһан силосынь дууһаха тооной болонхой. 2 килограмм үбһэ, литр һүн бүхэндэ 200 грамм талха таряанай зүйл үгэдэг, 4 килограмм тухай һолоомо үнеэн бүхэндэ дэбтээжэ эдюулдэг. Зарим һаалишад шэнэ түрэһэн гунжадые зүбөөр харууһалха, һааха тухай бодомжолногүй. 21 шэнэ гунжадынь һаалишан бүхэндэ хэды хэдыгээр тараагдашоод, заабариин ёһоор, зүбөөр һайса һаагданагүй, эдеэлүүлэгдэнэгүй. Һаалишад өөһэдөө арбаад модо тухай газарһаа үбһэ асаралсана. 2—3 модо газарһаа силос баһа һаалишад зөөдэг байна. Тэжээл шэрэдэг нэгэ хүн бии аад, бултыень тэжээлээр хангажа шаданагүй. Буйлуулмал тэжээлээр үнеэдээ һайса эдеэлүүлжэ, зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалхын орондо һаалишад тэжээл асаралсажа, сагаа дэмы барана.

Һүнэй тоһолигые дээшэлүүлхэ гэжэ суглаан дээрээ хэлсэһэн, уялга абаһан аад, бодото дээрээ юушье хэнэгүй. Зарим һаалишад һүеэ 2 хүнэг соо һаанагүй. Тиимэһээ һүнэйнь тоһолиг 3,7—3,8 процентһээ дээшэ гаранагүй бшуу.

Дүй дүршэл ехэтэй, ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг һаалишан Д. Юбухаевагай үнеэн бүриһөө үдэртөө 6—7 литр һү һаажа байхадань, адли байдалда ажалладаг зарим һаалишад үнеэн бүхэнһөө 2—4 литр һү арай гэжэ һаана. Жэшээ болгон дурдабал, һайнаар ажаллаха аргатайшье, ажаллажа шадахашье һаалишад Д. Замураева, А. Зандеева, Д. Улукшунова гэгшэд үнеэн бүриһөө үдэртөө имэ багахан һү һаана.

Урдань түрүү зэргэдэ ябаһан Тоорын фермынхид бүгэдынгөө хүсөөр дутагдалнуудаа усадхажа, эрхим гэһэн нэрэеэ дахин тэхэрюулхэ бээзэ гэжэ найдахаар. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд түс фермые түрүү зэргэдэ гаргахын тула яаралтай хэмжээ абаха бээзэ гээд һанагдана.

Л. Борхонов.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

ГАРЗАҺАА ГАРАГДАА, ЕХЭ ОЛЗЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭБ

(Экономико тухай хөөрэлдөөн)

МАНАЙ АЖАХЫ хэдэн жэлэй саада тээ экономикынгоо талаар һулашаг хэдэн колхозуудһаа бүридэһэн совхоз гээшэ. Ажал хүдэлмэрөө шэнэ ёһо гуримаар эрхилдэг болобошье, продукци абахын тула үйлэдбэридэ гаргашалһан мүнгэ зөөримнай ажахын оруулһан олзоһоо ехэ болошодог һэн. Тиигээд совхознай гарза ехэтэй ажахыда тоологдодог байгаа.

Жэшээнь, 1962 оной ажал хүдэлмэриин дүн гаргахада, ашаг олзотойгоор хүдэлхэһөө байтагай, аяар 244 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэ үлүүсэ ехээр гаргашалһан байгаабди. Тодорхойлон хэлэбэл, ажахын жэл соо оруулһан олзонь продукци үйлэдбэрилгэдэ гаргашалһан мүнгэ зөөриие хааша шадаагүй.

Энэ гарза гайн ушар шалтагаан юуб гэхэдэ, мал болон тарян ажалһаа абтаһан продуктнуудай өөрынь үнэ үлүүсэ ехэ байба. Жэшээнь, 1962 ондо абаһан нэгэ центнер һүнэй өөрынь үнэ 26 түхэриг 96 мүнгэтэ, гахайн мяханай — 230 түхэригтэ, нооһоной — 380 түхэригтэ, орооһоной — 5 түхэриг 24 мүнгэтэ, хартаабхын— 19 түхэриг 75 мүнгэтэ, зелёнкын— 5 түхэриг 91 мүнгэтэ болоһон жэшээтэй. Энэмнай түсэбөөр хараалһанһаа һураггүй үнэтэй бшуу.

Гэхэтэй хамта тэрэ жэлдэ олон толгой мал, илангаяа хони, гарзалуулһан байнабди. Мүн тэрэшэлэн захиргаанай болон хамһабариин хэрэг эрхилхэ элдэб олон тушаалта хүнүүдтэ ехэ мүнгэн түлэгдэдэг байгаа. Эдэ ушарнууд бэһал гарзада орохо муу нүхэсэл болојо үгэһэн.

Гүрэнэй мүнгэ хиидэ, ашаг үрэгүйгөөр гаргашалха ябадалда эсэс табиха, саашадаа олзотой ажахы болохо гэһэн зорилго дары шиидхэхэ шухала байгаа. Ушар тиимэһээ 1963 оной эхеэр совхозой дирекци парткомтоёо суг үнгэрһэн жэлэйнгээ дүнгые нягтаар хаража үзөөд, экономикоёо бэхижүүлхэ тухай бодомжолһон, хэмжээ ябуулгануудые хараалһан юм.

НЭН ТҮРҮҮЛЭН үлүү тушаалнуудые хороожо орообди. Тиин жэл соогоо арбаад мянган түхэриг салин хүлһэ абажа байдаг 28 хүн үйлэдбэриин али нэгэн һалбарида ошожо хүдэлөө. Мүн ажахынгаа зарим һалбаринуудые мэргэжүүлхэ, томодхохо асуудалда анхарал табигдаа. Жэшээнь, хонишодой жэжэхэн бригаданууд томодхогдоһон, отделени бүхэндэ бии байгаа гахайн, тахяагай фермэнүүдые хамтаруулжа, нэгэ газарта (отделенидэ) суглуулһан байнабди. Мүн отделени бүхэндэ тараһан 400 гаран адуугаа суглуулжа, адуу үсхэбэрилхэ тусхай нэгэ бригада эмхидхээбди.

Үнгэрһэн жэлэй апрель һарада нэгэ отделени хороогдоһон, тэрэнэй бүхы мал бусад отделенинүүдтэ тараагдаһан байна. Тэрэ отделенидэ хүдэлжэ байһан олон тушаалтад ондоо ажалда эльгээгдээ. Энэ хэмжээ бэелүүлһэнэй ашаар нилээд ехэ мүнгэн алмагдаһан байна.

Тарян ажал дээрэшье зарим тэды юумэн хэгдэжэ байнхай. Газар элдүүрилгын технологи нарижуулһан, машина зэмсэг олоор, зүбөөр холбожо, агрегат болгон ашаглаһан байнабди. Гансахан иимэ хэрэг бүтээгээд байхадаа, 16 мянган түхэригэй алмалта хээбди. Тиихэдэ тусхай хэлсээнэй ёһоор гол шухала, орёо оньһото техникыемнай «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделени комплексно гуримаар шалгадаг, заһабарилдаг болоһон ябадал һайн үрэ харуулаа.

Эдэ мэтын зарим тэды эмхидхэлэй хүдэлмэриин эсэстэ манай совхоз 1963 ониие яһала һайн дүнтэйгөөр үдэшэһэн жэшээтэй. Хэрбээ 1962 ондо 244 мянган түхэригэй гарзада ороһон һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 42500 түхэригэй олзо оруулжа шадаабди. Энэмнай управлени соогоо эрхим дүн болоно. Гэрээнтэй хамта мал, тарян ажалһаа абтаһан продуктнуудай өөрынь үнэ урзанданайхиһаа һураггүй доошоо ороо. Гэбэшье зарим продуктнуудай үнэ түсэбөөр хараалһандаа хүрэжэ бираагүй. Тиибэ ябашье, ажахынгаа экономико бэхижүүлхэ талаар түрүүшын алхам хэгдээ.

Дүн гаргаад байхада, нэгэ центнер һүнэй өөрынь үнэ 17 түхэриг 02 мүнгэтэ, гахайн мяханай — 171 түхэриг 91 мүнгэтэ, нооһоной — 325 түхэриг 60 мүнгэтэ болоһон. Үхэрэй, хонинной мяханай, орооһо таряанай өөрынь үнэ 1962 оной хэмжээндэ шахуу байгаа, бага зэргын һэлгээтэй. Продуктнуудые абалгада мүнгэ зөөри багаар гаргашалдаг болоһон дээрэһээ, гарзада ородог зүйлнүүднэй үсөөрһэн гү, али хэмжээниинь нилээд доошоо ороһон зэргэтэй. Тэрэ ушарые эндэ хүсэнэглэн харуулая: (мянган түхэригөөр абтана).

Продуктнууд	1962 он		1963 он	
	Олзо	Гарза	Олзо	Гарза
һүн	—	212,0	—	70,6
Үхэрэй мяхан	—	33,0	14,7	—
Хонинной мяхан	10,3	—	28,1	—
Гахайн мяхан	—	30,8	—	17,4
Нооһон	—	17,0	79,4	—
Үндэгэн	—	4,7	—	4,0
Орооһон	70,1	—	49,0	—
Коммунальна гаргаша	—	27,0	—	20,4
Элдэб аюулһаа	—	—	—	12,7
Хамта:	—	244,1	42,5	—

Энээн дээрэһээ харахада, зарим һалбаринуудай үшөөл гарзатадаг, абтаһан продуктнуудайнь өөрынь үнэ ехэ байһаар. Сэхынь хэлэхэдэ, совхозойнгоо экономикые бэхижүүлхэ талаар хэгдээ, бүтээгдээгүй юумэнүүд, дутуу дунда зүйлнүүд нилээд олон байна. Зарим тэдыень хэлэхэ болоо һаа, нэн түрүүлэн малнай ашаг шэмээр хилбархан, орооһо таряанай ургаса муу байһаар, малай тэжээлэй ургамалнууд, үбһэ ногоон багаар абтана. Ехэ хэмжээтэй малай тэжээл үнэтэйгөөр бусад тээһээ худалдан абаха баатай болгоно. Гол түлэб эдэшье асуудалнуудые түбхын түрүүндэ шиидхэжэ шадабал, бүри һайн үрэ дүн түйлагдаха һэн.

СОВХОЗОЙНГОО экономикые саашадань улам бэхижүүлхэ, олзо доход ехэтэй болгохо арга боломжо манда бии. Энэ талаар партимнай, гүрэнэймнай засаг түрэ шанга эрилтэ табина. КПСС-эй ЦК-гай декабриин, удаань февралиин Пленумүүдэй гаргаһан тогтоолнууд, мүн байгша оной февралиин 28-да нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл дотор хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо талаар ехэ зорилгонууд табигдана.

Эдэ гүнзэгы удхатай документнүүдтэй һайса танилсаад байхадаа, гээгдэнги ажахынуудай экономикые һайжаруулха тушаа партиин ЦК-гай Президиумдэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэгэй үндэһөөр зохёоһон хэмжээ ябуулгануудаа дахин хаража үзөөд байнабди. Шэнэ шэнэ һанал бодолнууд тэдээн дотор нэмээгдэн оруулагдаа, хубилалта хэгдээ.

Манай ажахы элдүүриингээ газараар, малайнгаа тоо толгойгоортшье болоходоо, нилээд ехэхэн совхоз гээшэ. Элдүүриимнай бүхы газар 69,6 мянган гектар юм. Тэрэ тоодо 18,5 мянган гектар тарялан, 9,6 мянган гектар сабшалан, 40,8 мянган гектар бэлшээри бии. Ерэхэ хабар 14,7 мянган гектарта (11,1 мянганиинь орооһото ургамалнууд) тарилга хэхэ байнабди.

Мүнөө үедэ 4500 шахуу үхэр (1491 үнеэн), 45 мянга гаран хонитойбди. Иихэдэ гол мэргэжэлнай мал ажал (һү, мяха, нооһо ехээр абалга) болоно. Ушар иимэһээ нэн түрүүлэн ниитынгээ адууһа малые бардам хүрэхэ шэмэтэ, бүдүүн тэжээлээр хангаха зорилго табигдана. Тиигэжэ шадаа хадаа, үнэ сэнгээр хямда продуктнуудые абаха, тэдэниие гүрэндөө худалдахадаа олзо ехээр оруулжа, гаргашаяа хэдэ дахин харюулха болонобди. Мүн тэрэшэлэн түрүү онол аргануудые мал ажалда нэбтэрүүлбэл, ехэ ашатай туһатай нүлөө үзүүлхэ ха юм.

Энээн дээрэһээ уламжалан, сабшалан һайжаруулха асуудалда онсо анхарал табигдана. Хужартын, Байсын-Үбэрэй, Дундадын, Екимовскын сабшалан үһалдаг һубаг ханаабууд заһабарилагдаха байха. Тиихэдэ тэндэхи горходые бооһон хаалтанууд баригдажа, бүхэлэгдэжэ эхилбэ. Мүнөө хабар, зундаа 4500 гектар сабшалан үһалхабди. 760 гектар хүбхэнтэһэн сабшалан борнойлогдохо, 3000 гектар дээрэхи модо шулуун, бүртаг зүйлнүүд сэбэрлэгдэхэ, 100 гектар болдог отологдохо гэхэ мэтын хүдэлмэри эрхэбшэ хэгдэхэ ёһотой. Сабшалан дээрэ 2400 шахуу тонно наг шэбхэ зөөгдэнхэй, тэрэнээ 6000 тоннодо хүргэхэбди.

ТАРЯАН ажалай талааршье баһал ехэ юумэн хараалагдаа. Гол түлэб газар элдүүрилгын [...] жаруулхын тула ехэ ор[...] гагдаха байха. Бүхы [...] сортовой үрэһөөр хэгд[...] Түрүүшынхеэ 322 гект[...] үһалагдадаг газарта тари[...] лай тэжээлдэ гэжэ 3600 [...] дэб ургамалнууд таригда[...] нэй 500 гектарынь кукур[...]

Ажахы доторхи мэргэж[...] саашадань бүри нарижуу[...] табигдана. Анаагай эхи[...] ехэ дайдые ашаглаха з[...] рэндэ тушаагдаха буруу, [...] дые тэндэ байлганабди. [...] һалагшадай ажалай түлө[...] тал шэгнүүр нэмээлгэһээ [...] ха, мүн нэмэлтэ түлөөһэ [...] хоор хараалнабди.

Мүнөө бүхы һаалиин г[...] гахайн байрануудта т[...] луулдаг цехүүдые барижа[...] рэгтэй түхеэралгэ тодхохо [...] эхилээ. Һолоомо уурала[...] амта шэмэ оруулжа мал[...] арга хэрэглэнэбди. Мүнөө [...] на аргаар дрожжо хэхэ [...] бүтээжэ захалагдаба. Ис[...] һү буйлуулга, гидропонно [...] гоо ургуулгые ургэдхэхэ [...] дээд байнабди.

Эдэ хэжэ эхилһэн зари[...] рэгнай саашадаа улам үр[...] нарижуулагдажа, хүсэнд[...] аша туһаяа харюулхань [...]

Д. ЦЫБИК[...]

Хориин үйлэ[...] управлениин Анаагай [...]

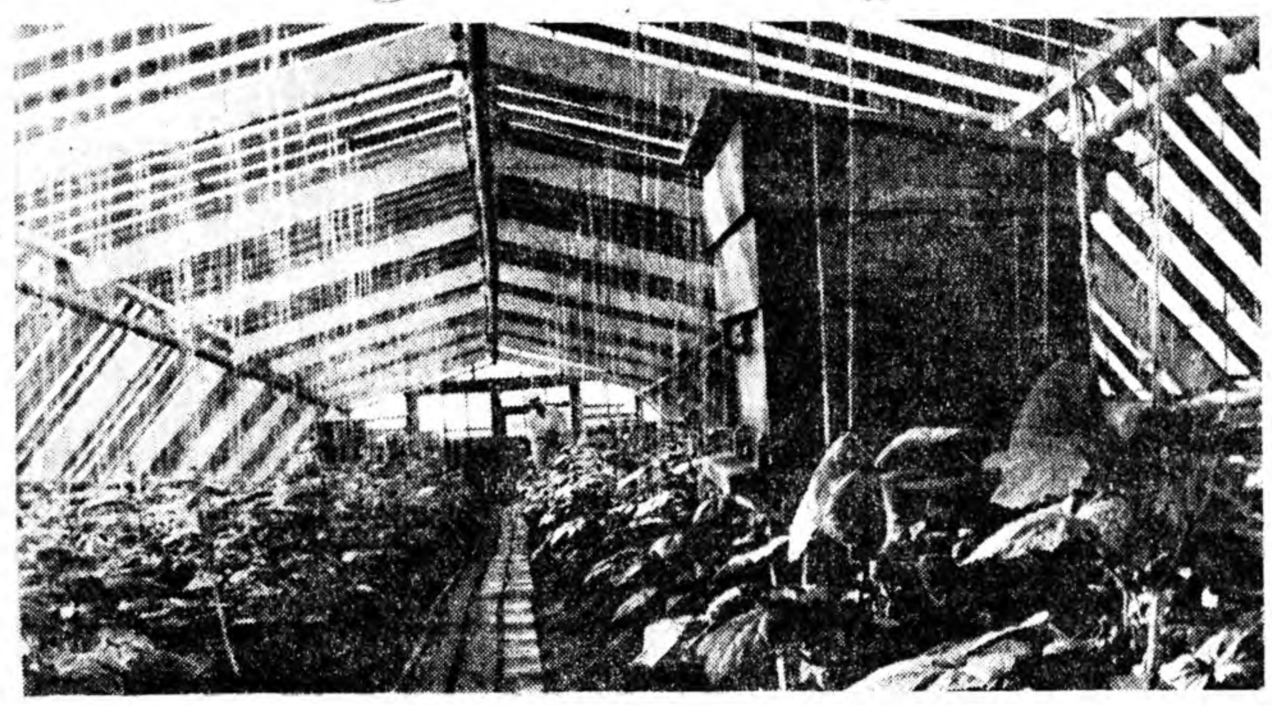

Тюменьдэ дулаан байра соо овощ ургуулха томо комбинат баригдажа байна. Тэндэ шэл оройтой 40 мянган дүрбэлжэн метр тарилгын талмай байха юм. Мүнөө 20 теплицэ ашаглаагада оруулагдаа. Тэндэ ургамалнуудые үрэжүүлхын тулада зүгынүүдые хэрэглэхэ юм. Зураг дээрэ: комбинадай теплицэнүүдэй нэгэн соо.

ТАСС-эй фотохронико.

Шергинскэ совхозойхидой жэшээгээр

АЖАХЫГАА ТОДОРХОЙГООР ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ

1964 оной февралиин 28-да болоһон партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл хүдөөгэй үргэн олон ажалшадые, колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдые тон ехээр һонирхуулба.

Тэрэнэй гүнзэгы удхые ойлгоод байхадаа, партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй табиһан асари ехэ зорилгые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын зорилгоор саашадаа ажахыгаа яажа тодорхой мэргэнээр, ажал хэрэгэ мэдэнгээр хүтэлбэрилхэб, үйлэдбэридөө түрүү технологи үргэнөөр нэбтэрүүлхэб гэһэн һанал бодол хүн бүхэнэй сэдьхэл эзэлнэ. Тиигээдшье хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо гэһэн ехэ эрилтэ КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленум табяад байна бшуу.

Н. С. Хрущевой элидхэлэй хэблэлдэ толилогдоһон сагһаа хойшо Хориин үйлэдбэриин управлениин совхоз бүхэндэ ехэ хөөрэлдөөн болојо байна. Тэндэхи мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэд ажахынгаа бүхы арга боломжонуудые дууһан элирхэйлхэ, тэдэнээ гүйсэд дүүрэн хэрэглэхэ тушаа һанал бодолоо, һанамжа дурадхалнуудаа андалдажа, саашадаа юу хэхэ ёһотой байһанаа түсэблэн тодорхойлжо байһан үетэй. Тэдээн доторнь анхарал татамаар, һонирхолтой, саашадаа хүтэлбэри болохоор аша туһа ехэтэй юумэнүүд олон байна.

Жэшээнь, Хэжэнгын совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд ажахыгаа саашадань улам хүгжөөхын тулада отделенинүүдээ тусхай мэргэжэлтэй болгохо гэжэ шиидэбэ. Түс совхозой 2-дохи отделени һү, үхэрэй мяха үйлэдбэрилхэ мэргэжэлтэйгээр ажалаа эрхилхэ юм. Түс отделени совхозойнгоо 50 процент мяха, һү абадаг байхаар хүдэлмэреэ эмхидхэхэ зорилготой. Тиихэдэ 4-дэхи отделени гахай үсхэбэрилхэ, орооһо таряа ехээр абадаг мэргэжэлтэй болохо.

Энээнтэй хамта һү һаалиин гүүртэнүүд улам томодхогдохо. Тиигээд байхада тэжээл бэлэдхэлгын тусхай кухни тодхохо, хүндэ хүшэр хүдэлмэринүүдые сүм оньһожоруулха арга олгогдохо зэргэтэй. Гадна бүри ойрын сагта хоёр гүүртэ дээрэ үнеэ һаалгые оньһожоруулхань. Отделенинүүдые тусхай мэргэжэлтэй болгожо хадаа мал түлжүүлгэ, шахалгые нэгэ газарта эрхилдэг болохо арга олгоно. Тиигэжэ Бэлшэр гэжэ газарта жэлдээ 1500—1700 толгой үхэр шахаха тусхай гүүртэ эмхидхэхээр эндэхид шиидэбэ.

— Энээнһээ урагша үедэ малай үүлтэр һайжаруулха хэрэг тоогдохоёо болиһон байгаа. Бидэ энээндэ онсо анхарал хандуулхамнай. Ленинэй зам гэжэ нютагта үүлтэр һайнтай үхэрнүүдээ бултынь суглуулжа, үүлтэртэ үнеэдэй гүүртэ бии болгохомнай. Энэ хэрэг малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ нилээд ехэ нүлөө үзүүлхэ байна,— гэжэ совхозой директор нүхэр **Д. Д. Дугаров** мэдүүлнэ.

Түс совхозой мэргэжэлтэдэй үүсхэлээр, хүсэлэл оролдолгоор шэнэ онол арганууд һайса хэрэглэгдэдэг болојо захалаа. Гидропонно аргаар 12,5 тонно ногоон ургуулагдаһан, 29 тонно искусственна һүн буйлуулагдаһан байна. Дүрбэн гүүртэ дээрэ малай тэжээлдэ мочевинэ нэмэдэг болоо, нативна биомицини хэрэглэгдэнэ. Эдэ бүгэдын аша үрэ ехэ. Совхозой түлжүүлжэ, шахажа байһан үхэр үбэлэй үедэ сүүдхэ бүхэндэ 541 граммаар нэмэһэн байха юм.

— Гахай, адуу болон шубуу үсөөнөөр, олон газарта байлгаха гээшэ совхозой экономикодо гарза хэхэһээ бэшэ юумэ үгы. Тиимэһээ эдэ малые бидэ нэгэ газарта суглуулһан, тусхай бригадануудта даалгаһан гээшэбди. Хэрбээ Анаагай эхинэй ехэ сабшалан, бэлшээри эдлэжэ шадаа һаа, тэндэ залуу үхэр олоор түлжүүлхэ, шахан таргалуулха аргатайбди. Гэбэшье үбһэ ногоогоор, бэлшээреэр баян энэ холын газарта ошохо харгын барилга мүнөө болотороо мүрөө олоодүй байһаар. Тэрээн тухай бодомжолхо саг тулажа ерээ,— гэжэ Анаагай совхозой директор нүхэр **Д. Ц. Цыбикжапов** дурадхал оруулаа.

Чисаанын совхозойхидой далайса нилээд ехэ. Ажахынгаа экономико хүгжөөхэ талаар нёдондо зохёоһон хэмжээ ябуулгануудаа дахин хаража үзөөд, тэдээндээ нилээд олон нэмэлтэ, заһабари оруулжа, партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй, Н. С. Хрущевой элидхэл соо табигдаһан эрилтэнүүдтэ харюусамаар болгоһон.

Ойрын жэлнүүдтэ ажахын хүгжэлтэ дээрэ хубилалта болгохоор юу бүтээхэеэ байһан тухайгаа түс совхозой директор нүхэр **Ц. Ж. Базаржапов** тодо һонороор үгүүлжэ үгэһэн байна. Тэдэнэй хараалһанай ёһоор, нютаг нютагай эрхэ байдалда зохилдуулан, отделени бүхэнөө тусхай мэргэжэлтэй болгохо хүдэлмэри бэелүүлжэ эхилээ. Хонишодой бригадануудые дундуур хэмжээтэйгээр (1500—1500 толгой эхэ хонидтой) эмхидхэжэ, ажахын тоосоо бодотоор нэбтэрүүлһэнэй ашаар түл абалган жэлһээ жэлдэ дээшэлжэ байна. Жэшээнь, 100 эхэ хонин бүриһөө 1962 ондо 61 хурьга, нёдондо 70 хурьга абаһан һаа, мүнөө жэлдэ лаб 80 хурьгаа абтахань.

— Чисаанада болон Сулхарада үһалууриин системэнүүдые барихаар хэлсэбэбди. Тиихэдээ тэндэ миллион кубометр үһатай хоёр сөөрэм тогтоохо арга бии. Энэ барилганууд бэлэршье, гаргаша багатайгаар бүтэхэ зэргэтэй. Тэдэнэй хүсэндөө ороод байхада, 4000 гектар тарялан, 2000 гектар сабшалан үһалагдаха, 1000 гектарай намаг хатаагдаха байна. Энэ хүдэлмэри эрхилхэдэмнай үһанай ажахын управлени али бүхы туһаламжа үзүүлхэ бээзэ гэжэ найданабди,— гэжэ нүхэр Базаржапов хөөрэбэ.

Иимэ һонирхолтой хөөрэлдөөн һая Хориин хүдөөгэй парткомой дэргэдэ болоһон зүблөөн дээрэ болобо. КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй тогтоол болон Н. С. Хрущевой элидхэл дотор табигдаһан зорилгонуудые хайшан гэжэ бэелүүлхэ түсэбтэй байһан тушаагаа совхозой директорнууд, парткомуудай секретарьнар, ажахы бүхэнэй главна мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин управлениин болон парткомой хүдэлмэрилэгшэд эндэ хэлэжэ үгэһэн байгаа.

Совхозуудта хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөһэ гуримшуулха, һайн ажалай түлөөһэ, материальна урмашуулга хэрэглэхэ тухай асуудал ехэхэн һуури эзэлһэн байна. Тиихэдээ түсэб даабариһаа гадуур продукци абаһанайнь тулада нэмэлтэ түлөөһэ натураарнь үгэхэ хэрэгтэй гэжэ тоолобо. Нэмэлтэ түлөөһэ натураарнь үгэхэ гурим бии болгоһон ажахынууд түрүүшынгээ һайн үрэ дүн түйлажа захалаа. Энэ талаар Чисаанын совхоздо бэелүүлэгдэжэ байһан хэмжээнүүд һайшаагдана.

Хонинной отаранууды ямар хэмжээтэйгээр эмхидхэхэ ёһотойб гэһэн асуудал тушаа үгэ хэлэһэн лэ хүн тогтоһон. Саашадаа үлүүсэ томо бригаданууды байлгаһанай хэрэггүй, дунда зэргын, жэшээнь, хоёр бүлэг болон таһарһан 1200—1500 эхэ хонидтой бригаданууд һайн талаяа харуулаа гэлсэбэ. Зүгөөр тэдэниие ажахын тоосоондо бүгэдыень оруулха, газар таһалжа үгэхэ, тиихэдэ заатал һаа техникэ үгэһэнэй үлүү гэлсэбэ.

Түс зүблөөндэ республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **К. Л. Барьядаев** хабаадаһан, дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Г. ЦЫРЕТОРОВ,
манай тусхай корр.

Агитаторай хүдэлмэриин дүршэлһөө

Ойлгуулаад, эмхидхэхэ гээшэ тон зүб

Манай Яруунын совхоз үнгэрһэн ажахын жэлые һэбэрээгээр дүүргээ һэн. Малһаа ашаг шэмэ абаха, гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө ажахымнай дүүргээдүй. Совхозой оршо олзонь тон бага байжа, урзандаайхиһаа ехээр гүрэндэ гарза ушаруулагдаа. Иимэ гээгдэнги байдалтай саашадаа эбсэжэ болохогүй. Ажахыгаа ашаг ехэтэй болгохо үндэһэн хэмжээ ябуулгануудые хараалха, тиигэжэ доторойнгоо арга боломжые гүйсэд бэелүүлхэ шухала гэжэ жэлэй эхиндэ үнгэрһэн үргэн партийна суглаан дээрэ шангаа хөөрэлдөөн болоо һэн. Совхозоймнай дирекци, партком тэрэнһээ тобшолол хэжэ, ажахын һалбари бүхэнөөр тодорхой хэмжээнүүдые зохёогоод, хүдэлмэришэдэй дунда зүбшэн хэлсээд, зохисотой шиидхэбэри абаһан юм. Тиигэжэ манай малшад, тарянашад хайшан гэжэ, ямар аргаар совхозоо гээгдэлһээнь гаргахаб гэжэ туд тудтаа ойлгожо, мүнөө өөһэд өөһэдынгөө ажал хэрэг урданайхиһаа эдэбхитэйгээр ябуулжа байна гэхэдэ алдуугүй.

Жэшээ болгон һү һаалга абаад үзэе. Энэ оной февраль һарын туршада совхознай һү һаалгаяа нёдондо жэлэйхиһээ 30 процентээр дээшэлүүлээ, гүрэндэ 400 центнер һү ехээр худалдаа. һү тушааха нэгэдэхи кварталай түсэб мартын 16-да дүүргэгдээ, түсэбһөө гадуур 800 центнер һүн гүрэндэ худалдагдахаар хараалагдана. Урдань гээгдэлтэй байһан һү һаалиимнай иигэжэ дээшэлжэ ябаһан жэшээ юу харуулнаб гэхэдэ, хэлсэһэн, хараалһан юумэеэ урданайхидал саарһан дээрэ бэшээд, хооһон үгөөр шашалдаад үнгэргөөгүй, харин тэрэнээ бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхын тула ехэхэн хүдэлмэриин ябуулагдаһаниие гэршэлнэ.

Би өөрынгөө хүдэлжэ байһан хоёрдохи фермын томодхогдоһон һаалиин гүүртын ажалай жэшээ дээрэһээ шэнэ юумые нэбтэрүүлхэ, һү һаали дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин ямар удха шанартай байһые тобшо тэдыгээр дурдахаа һананаб.

Энэ жэлэй үбэлжэлгын эхилтэр искусственна һү, гидропонно аргаар ургуулһан ногоо, тэжээл буйлуулдаг шэнэ гурим манда хэрэглэгдэдэггүй байгаа. Гүүртымнай хүдэлмэришэдэй һуралсадаг зооветминимумэй түрүүшын хэшээл дээрэ эдэ шэнэ юумэн тушаа дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн, хэлсээн болоо һэн. Тиигээд үнэн дээрээ бүдүүн, шэмэтэ тэжээлые жэжэлжэ, ууралаар дэбтээхэ, орооһо таряанай зүйлые эһээхэ болоходо хэрэгтэй түхеэралгэ гүүртэ дээрэмнай түбэггүйгөөр олдоод орхёо һэн. Тиигэжэ түрүүшээр һолоомо, силос холижо, хамтадань буйлуулжа эхилээ һэмди. Малнай урдань һолоомо ехэ эдихэ дурагүй байдаг һаа, тэрэниие шанаржуулаад үгэхэдэмнай, хомхойгоор эдеэ, һүниинь дээшэлжэ эхилээ һэн. Һаалишаднай тэжээл буйлуулха хүдэлмэри өөһэдөө улам саашадань үргэдхэжэ, орооһо таряагаа дэбтээжэ, эһээжэ, нэгэшье грамм талха хүурайгаар үнеэдтээ үгэхөө болёо. Искусственна һү туталнуудта ууһабал, гүрэндэ тушаагдаха һүнэй хэмжээн һураггүй дээшэлхэ, нарай мал һайнаар өөдэлхэ, түлжэхэ гэжэ совхозой главна зоотехник нүхэр К. А. Албашеевэй дурадхаһые малшаднай ехэ һонирхожо, тэрэ доронь дэмжэн абаа һэн. Туталшадһаамнай гадна, бүхы һаалишаднай искусственна һү хайшан гэжэ хэдэг бэ гэжэ түргэн саг соо ойлгожо абаад, өөһэдөө буйлуулдаг болоо. Мүнөө манай томодхогдоһон һаалиин гүүртэ дээрэ үдэр бүри 400 литр искусственна һүн хэгдэнэ. Тэрээгээрээ өөһэдынгөө туталнуудые гүйсэд хангахаһаа гадна, дүтынгөө хонишодто эльгээдэгбди.

Искусственна һү туталда уулгадаг болоһонһоо фермэмнай үдэрэйнгөө бүхы һаамай 83 процентые мүнөө гүрэндэ тушаана. Манай гүүртэ һү һаалгаараа совхоз соогоо түрүүлжэ, нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб үни хада дүүргээ. Эрхим һаалишад Дашицыренова Муханаг, Бадмаева Цыпилма, Цыгуева Бальжинима гэгшэд үнгэрһэн хоёр һарын туршада фуражна үнеэн бүриһөө 395—385 литр һү һаагаа.

Манай гүүртын туталшад ургуулһан орооһо, ногоон тэжээл туталнуудтаа элбэгээр үгэдэг. Фермэ дээрэмнай гидропонно тэжээл ургуулдаг тусгаар цех бии. Ногоон тэжээл дутамаггүй эдижэ байһан туталнуудай мүнөө сүүдхэдээ 700—800 грамм нэмэнэ.

Һаяар совхоз дээрэмнай мочевинэ гэжэ химическэ зүйл малай хоолдо хэрэглэгдэдэг болохонь. Малай махабадта тон шухала зүйл— белок элбэгжүүлхын тулада энэ шэдитэ зүйл хэрэглэгдэдэг гэжэ манай һаалишад газета, журналнуудһаа уншажа ойлгоод, тэрэниие өөһэдөө түргэн хэрэглэдэг болоёл гэжэ эрилтэ табидаг болонхой. Иигэжэ ажалшадай шэнэ юумэндэ абьяастай, анхаралтай болојо байһан ушарынь ехэ һайшаамаар.

Эрдэм ухаанай туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэг тэрээн тухай гоё гоёор хэлсэһэн, бэшэһэнһээ бүтэдэггүй, харин шэнэ юумые бодото байдалда эмхидхэжэ харуулбал, тэрэнэйнгээ шандань хүрэхэш гэһэн партиин сэсэн заабариие бидэнэр, агитаторнууд, ажалдаа хододоо хүтэлбэри болгон ябаха ёһотойбди.

Р. РАДНАЕВ,
Яруунын совхозой II фермын һүнэй гүүртын ахалагша малшан, агитатор.

ОРОЛДОСЫН ХҮСЭН ИИМЭ

Бага наһатайһаа хойшо Виктор Бакман токарь болохо гэжэ эрмэлзэдэг һэн. Һанаа сэдьхэл соогоо хадагалжа ябаһан энэ бодолынь одоошье хүсэлдэбэ даа. Тэрэ токарь болоод, эгээн түрүүшынхеэ станогой хажууда зогсожо, уран гараараа түмэрэй тайрадаһануудһаа элдэб детальнуудые бүтээн гаргажа байһанаа мүнөөшье болотор мартадаггүй.

1950 ондо Виктор Бакман локомотив-вагон заһабарилгын заводой арматурна цехтэ токариин һурагшаар ороо бэлэй. Энэ үдэрһөө эхилжэ Виктор заводой ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилээ һэн. Гурба һарын турша соо курсаяа дүүргээд, хүдэлмэришэнэй разрядтай болоо бэлэй.

Хүдэлмэришэн ангиин эбтэ бүлын гэшүүн болојо ороод, тэрэнэй эршэтэ ажалынь бүхы коллективэй ажалда нэмэри болојо оронс гэжэ һанахадаа, тэрэ ехээр омогорходог һэн. Энэ үдэрһөө эхилжэ өөрынгөө мэргэжэл дээшэлүүлхын түлөө үсэд нэтэрүүгээр оролдожо эхилээ һэн. Амжалта гэнтэ туйлагдадаггүй гэжэ мэдээжэ. Абаһаар багахан юумэнһээ эхилээд, саашадаа даалгабаринь улам орёо, харюусалгатай болоно.

Албанай һүүлдэ Виктор түрэл заводтоо бусажа, түрүүшын үдэрһөө үүсхэл оролдолго ехээр гаргажа, эрхим шанартай продукци үгэжэ эхилээ һэн.

Заводто коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй үргэнөөр дэлгэрхэдэ, Виктор түрүүшын тоодо дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлэн, коммунис ажалай ударнигай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

—Иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөөд байхадаа, би гансатал һайнаар хүдэлхэ бэшэ, мүн һуралсалаа дээшэлүүлхын түлөө оролдохо, ажабайдалдаашье эрхим жэшээ харуулха ёһотойб,— гэжэ Виктор хөөрэдэг.

Мүнөө Виктор юһэдэхи [...] һурана. Үйлэдбэриингөө [...] риие хододоо 150—1[...] цент хүрэтэр үлүүлэн д[...] Хэды тиигэбэшье туйла[...] жэлтаараа бэеэ һамаа[...] байдаггүй. Шэнэ шэнэ он[...] нуудые ажалдаа хэрэглэ[...] шанартай продукци г[...] үгэхэ, ажалай бүтээсэ д[...] хын түлөө хододоо о[...] байдаг хүн юм. Арба гар[...] дурадхал оруулжа, [...] ажалай бүтээсэ дээша[...] продукциин өөрынь үнэ [...] болгохо хэрэгтэ Викторай[...] бита яһала бии даа.

—Шайбануудые хэбтэ[...] гаргадаг түхеэралгэ зохёо[...] хадаа, унтаха нойр м[...] һэм. Ажалайнгаа һүүлэ[...] часаар цех соогоо улаж[...] хэшье хэрэг гаргаша һэн[...] Виктор хэлэнэ.

Залуу уралан нарижуу[...] зохёоһон түрүүшын штам[...] жэлтатайгаар туршалга [...] мүнөө үедэ гансал эрхим [...] тай продукци үгэдэг бол[...]

Һайхан сэдьхэлтэй, ураг[...] наатай хүн тулада, Вик[...] хэдүүдтэ туһалха гэжэ [...] оролдожо байдаг. Нэгэтэ [...] заводой суута новатор [...] Максимович Захватиха [...] тэ ерээд:

— Үглөөдэр пресс т[...] үзэхэ гээд, зургаан хэһэг [...] ца дуталдаад байна. Т[...] шадаха гээша гүш?—гээд, [...] тэртэ хандахадань.

—Хамтын хэрэгтэ аша [...] тай һаань, яажа арсажа [...] даа. Үглөөдэр хоёрдохи [...] сүлөө гарахагүй, хүдэлмэ[...] һүүлдэ хэжэ үгэхэб,—гээд [...] һаань урихаанаар миһэд [...]

Иимэ олон жэшээнүүд [...] заводой залуу хүдэлмэриш[...] тор Михайлович Бакманай [...] хэрэг, ажабайдал тухай [...] гэршэлэн харуулна.

А. Филон[...]
ЛВРЗ-гэй техно[...]

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой арматурна цехэй слесарьнүүд И. А. Шолохов, В. М. Токарев электровозуудай тормозые туршажа үзэхэ стенд ухаалан зохёоһон байгаа. Энэнь ажалай бүтээсэ нилээд д[...]лүүлхэ, саг ехээр алмаха [...] олгоно. Зураг дээрэ: (зүүн [...]һаа) И. А. Шолохов, В. М. [То]карев

В. ГАУЧЕНОВОЙ фото.

ЛИТВАГАИ СУПЕРФОСФАТ

Литвагай ехэ химиин түрүүшын предприяти—Кедайнянска химическэ комбинат түрүүшын гранулированна суперфосфат гаргаба. Гранулированна суперфосфат гаргаха цехэй барилга бэлэзорһоо гурбан һара урид дүүргэгдээ. Хабарай полевой хүдэлмэриин эхилхэ хүрэтэр түс комбинат оройдоо хэдэн арбаад мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ үгэхэ юм.

ОЛОНИИТЫН ХҮДЭЛМЭРИ ХЭХЭ МЭРГЭЖЭЛЭЙ ФАКУЛЬТЕТ

Красноярскын хүдөө ажахын институдай 150 студент олониитын хүдэлмэри хэхэ мэргэжэлэй факультедтэ һуралсана. Ерээдүйн агрономууд, инженернүүд, зоотехнигүүд институт дүүргэхэдээ, уран һайханай бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэд гэһэн нэрэ зэргэтэй болоһсохо юм. Факультет хоровой, драмын, уран гоёор уншалгын, хореографиин, хүгжэмгэ ансамблиин, баянистнууд-концертмейстернүүдэй, духовой оркестрэй хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэлдэ һураха отделенинүүдтэй. Сибириин тосхонуудта хүдөө ажахын мэргэжэлһээ гадна, соёл культурын шадабаритай хүнүүд гарадаг болохо байна.

Түрэл орон доторнай

«ИНДИИН АРАДУУДАЙ ҮЛЬГЭР»

«Индиин арадуудай үльгэрнүүдэй» суглуулбариие «Уран һайханай литература» гэжэ хэблэл хинди, телугу, тамили болон бусад хэлэнүүд дээрэһээ оршуулжа гаргаа. Эдэ үльгэрнүүдэй тоодо: «Пену болон бобово поли», «Крокодилнуудые һургагша», «Лиан» тухай үльгэр домог» болон бусад үльгэрнүүд оролсоно.

Суглуулбари соо ороһон 85 үльгэр анха түрүүнээ ород хэлэн дээрэ хэблэгдээ.

АРГАЛУУЛҺАНАЙ ТҮЛӨӨ БАЯСХАЛАН

«Аргалуулһанай түлөө баясхалан тогтоон хүлеэжэ абыт». Иимэ хани халуун, үнэн зүрхэнэй баясхалангай үгэнүүдтэй бэшэгүүд Находкын морягуудай больницада ерэжэл байдаг юм. Японой, Норвегиин, Грециин, Гондурасай, Баруун Германиин болон бусад оронуудай 30 гаран моряк нёдондо жэлдэ энэ больницада түлөөһэгүйгөөр аргалуулһан байна.

Японой «Сейга-Мару» гэжэ пароходой капитанай гурбадахи туһалагша Иосинори Такаиси неделиин турша соо больницада аргалуулһан байгаа. Хогоһоо шуһа гаража, хүндөөр үбшэлөөд байхадань, энэ хүниие түс [...]ницада асарһан байгаа. [...] врачнууд Японой морягые [...]лаа, харууһалаа. Иосинори [...] каиси эдэгэжэ, түрэл орон[...] саһан юм. Удангүй больни[...] главна врач Алексей Бу[...] «Сиива Кайюн Кайся» гэжэ [...]лайн транспортын паро[...] компаниин, таһагые даагша [...] цузо Исии гэгшэһээ бэшэг [...] һан байгаа. Иосинори Таки[...] гэгшые һайнаар аргалһан[...] түлөө больницын хүдэлмэр[...] шэдтэ тэрэ баясхалан хүр[...]

«Японой «Такигоки-Мару» [...]жэ суднын машинист Хави [...]ро гэгшын ехээр шатаад б[...]да, больницын хүдэлмэри[...] һаяхан туһаламжа үзүүлэ[...]

(АПН)

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
196. оной мартын 25.

Хонхо жэнгирнэ

Манай хүдөө бэшэгшын зураглал

...ү hураhан нүхэд үнинэй ...гүй байгаа хаш, удаан ...даба. Бага наhаяа, hур-...да hурадагаа hанан хүхи-...ураа, өөhэдынгөө багша ту-... мартанагүй.

— Багша Лубсан Жамсуевич-... хэр багшалжа байгшаб? ...ой харааагүйлби.

— Тээсгэн, убэл Цахирта яба-...ь хараа hэм. Нөөхил зандаа. ...ойнь лэ сайшанхай. Сагаан-...идо багшална.

— Биднэй эгээл дуратай ...арай нэгэн бэлэйл. Зааха-...ше hайн, hубэлгэн бэрхэ ... гээшэ hэн ха гэжэ мүнөөл ...гоо аргшаб. Биднэй шууяадхи-... ягша бэлэй, hанал даа.

...үхэюн хөөрэлдөө, энеэлдээн ...лдана.

Сагаан-Мориной эхин hургуу-... соо хонхын жэнгирхэ сонос-... «Хэшээлдээ, хэшээлдээ» ... уралана хэбэртэй. Үхибүүд-... класс руугаа юрьелдэн оро-... Класс соо хон жэн.

— Данзанов самбарта гараха, ...эд багшын дуудахань дуулда-...

...аахан хүбүүн сагаахан ме-... самбарта тос-тос гүүлэн, ...уудые томо томоор бэшэнэ. ...сан Жамсуевич партануудай ...ондуур ябасагаана.

...Үнишье болоогүй. Үсэгэлдэр мэтэ. Саг ехэл түргөөр ябана гээшэ ха. 1933 ондо бэлэй гү? Үлэгшэнэй долоон жэлэй hургуули амжалтатай дүүргээд, багшын hургуулида hурахаяа Улаан-Үдэ ерээ hэн хаб. hүүлдэнь Ехэ-Цахирай hургуули... Багшалжа эхилhэн түрүүшын хэшээлнүүд үсэгэлдэрэйхи шэнгил.

Мүнөө жэрылдэжэ hуугааша эдэ хүбүүд, басагад удангүй ехэ болоод, эрдэм бэлиг шудалаад, хэдшье болохо. Эндэhээ олоhон эрдэмэйнь эхин дээжэ саашанхи замайнь залуур болохол! Заахан борхигорхон гарнууд мүнөө дээрээ гуурhа ёhоор барижа шаданагүй, hаланшаг барьягараар бэшэбшье, удангүй нугаржа, уран нарин, ажалша мэргэн болохонь дамжагүй. Тэрэнэйл тулада оролдоно ха хамбибди гэhэн бодолнууд хойно хойноhоо hубарина. Нэгэдэхи класста hурадаг байhан үеынь нэгэ ушар hанагдаадхина. Гуурhа hайса барижа шадаха болоодүй байхадаа, тетрадь дээрээ бэхэ дуhаажархёод, багшынгаа дутэлхэдэ, «гуурhам зулгаана, муухайгаар бэшэнэ» гэжэ шалтаа hэн ха.

— Асарал даа. Гуурhааршни би бэшээд үзэhүү, — гээд, багша Лазарь Иванович бэшэжэ эхилбэл даа. Гоёор бэшэхэ гээшэнь! Гуурhаншье дуран соонь таталаа бэлэйл.

Лубсан Жамсуевичай багшалжа захалhан сагhаа хойшо гушаад жэл үнгэрөө. Энэ хугасаа соо хэды олон хүбүүд, басагадые эрдэм номдо hургаа гээшэб! Закаменск, Улаан-Үдэ городуудаар ябахадаа, hурагшань байhан хүнүүдтэй ушардаг. Санжи Мархаев хүдөө ажахын дээдэ hургуули дүүргээд, Санагадаа ветеринарна эмшээр ажаллана. Ламажаб Банзарханов — Хужарай найман жэлэй hургуулиин директор, Бато Долгоров — Хабаровскын ВПШ-гай студент, Ринчин Бандеев — «40 лет Октября» колхозой түрүүлэгшэ. Нютаг нугадаа, мүн ондоо тээгүүршье хүдэлмэрилжэ, hуража байhан хүнүүдые эсэтэрээ тоолохоор.

Лубсан Жамсуевич Чимитов Сагаан-Морин нютагта 1964 онhоо багшална. Тэрэнэй даалаг эхин hургуули Захаамин нютагай түрүү hургуулинуудай нэгэндэ тоологдоно. Энэ мүнөө олооролоо жэрылдэгшэ hурагшадые харыт. Эдэнэр — нүхэр Чимитовтэ заалгаhан хүнүүдэй үхибүүд.

Бэрхэ багшын ажал класс соо ном заалгаар дүүрэшэдэггүйнь элитэ. Хэшээлэй hүүлээр шалгалта хэхэ, урогуудта бэлдэхэ, уран hайханай болон элдэб кружогуудые эмхидхэхэ, hурагшадай түрэлхидтэй хөөрэлдэхэ, нниитын хэрэгтэ хабаадаха гэхэ мэтэ. Лубсан Жамсуевич сельсоведэй депутат, «Родина» колхозой партийна организациин дэргэдэхи пропагандистнуудай бүлэгые даадат юм. hургуулидашье, фермэ, отаранудай улаан булан, колхозой клуб соошье тэрэнэй лекци үншахые, хөөрэлдөө хэхые ходол дуулахат.

Буурал толгойтой болотороо олоной туhада оролдоhон энэ багшын үнэн сэхэ, үрэ ехэтэ ажал оло дахин үндэрөөр сэгнэгдэhэн байха. «Ажалай габьяатай түлөө» медаль, хэдэн олон грамота, дипломуудта хүртэнхэй. 1960 ондо нүхэр Чимитовтэ «Буряадай АССР-эй габьяата багшын» нэрэ зэргэ олгогдоо hэн.

Хэшээлшье дүүрэжэ, хонхо жэнгирбэ.

Б. ШОЕНОВ.

Сагаан-Морин.

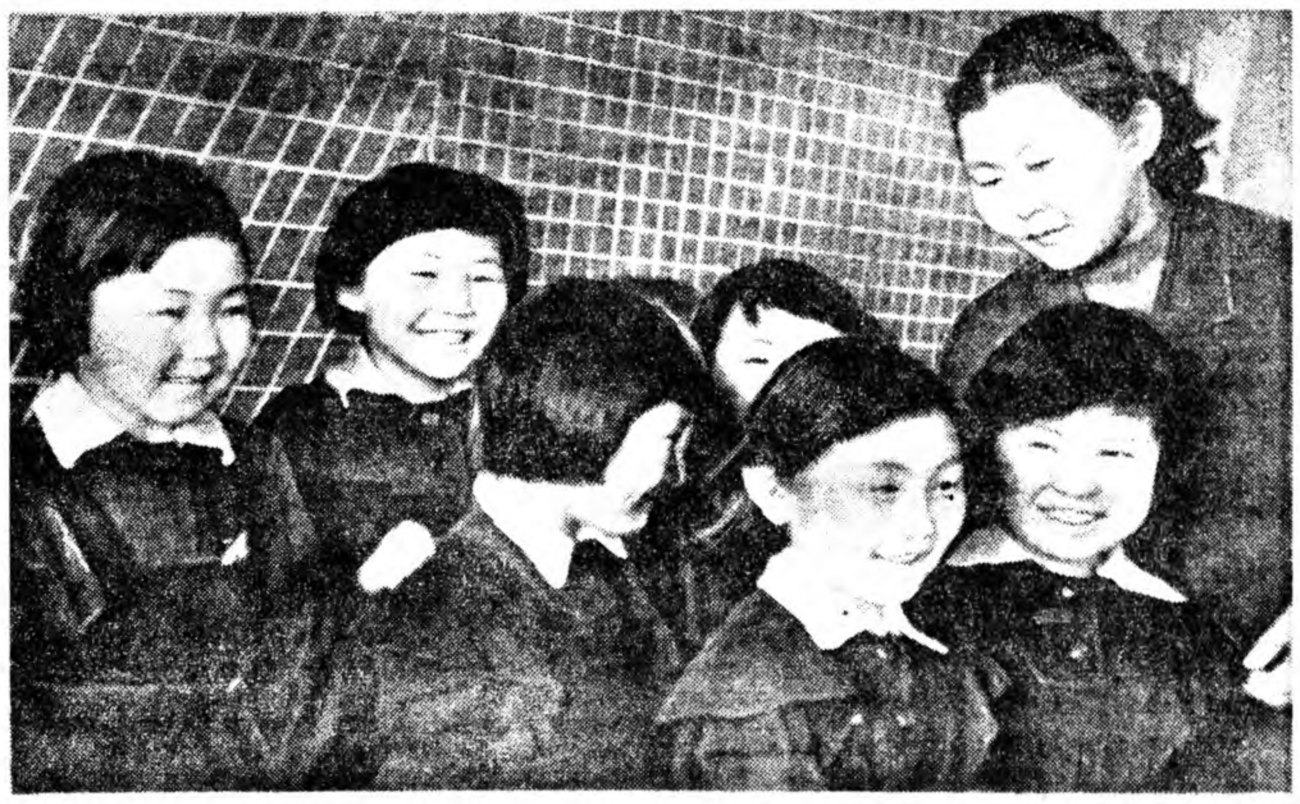

Энэ зураг дээрэ № 1 интернат hургуулиин 1-дэхи класста hурадаг хүүгэд өөрынгөө инаг багша Матрена Ивановна Будаеватай харуулагдана. Багшань үхибүүдэй арюун сэбэрээр ябажа байхын хойноhоо ходо хинан хаража байдаг.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ТАhАЛГА СОО

Улаан-Үдын Октябрьска районой Терешковагай нэрэмжэтэ үйлсэдэхи 49-дэхи hургуулиин ордон. Заахан таhалга. Чэгэ утаашаг стол. hандалинууд. Үлүү юумэ үгы. Хүүгэдэй таhалгын Соведэй түрүүлэгшэ Леонид Максимович Засорин, мүн хэдэн хүн нэгэ заахан хүбүүнhээ асууна:

— Юундэ орой болотор үйлсөөр тэнэнэш?

Хүбүүн 'абяагүй.

— Тээсгэн шамайе үйлсэдэ нэтэ үхибүү барьяад сохёо, мүнгэ эреэ гэжэ манай дружиннигууд хэлэнэ hэн. Эжышни хаанаб?

— Гэртээ.

— Зай, Павлуша, юундэ иигэнэш? Ши класс соогоо бahал шууяагши.

— Тоомоо таhарха дурамни хүрэнэ.

Хүүгэдэй таhалгынхид 49-дэхи hургуулиин 3-дахи классай hурагша Павел Носовтой нилээд хөөрэлдэбэ. Ушар юуб тэхэдэ, энэ Павел хүбүүн эхынгээ үгэ дуулангүй, үдэшэндөө зайшадаг, тамхишье татаад үзэдэг, hургуулиhаа гээгдэдэг байба. Эхэнь, Надежда Федоровна Носова, «Бурстрой» гэжэ предприятида мотористаар хүдэлнэ. Хүбүүгээ hургахые хэды оролдоошье hаа, өөрөө хоёо архи уудаг, hоттуугаар гэртээ ерэдэг. Иигэжэ байхадань, ямар үхибүүн үгыень дуулахаб даа. Энээн тэрээнтэй холбооридоод, үйлсөөр тэнэнэ ха юм.

— Николай Николаевич, та энэ хүбүүнэй гэртэнь ошолдыт. Мүнөө үдэрhөө энэ үхибүүе хүмүүжүүлгэ танай даашын болобо,—гээд, түрүүлэгшэ Засорин Носовой газаа гараhан хойно багша Макаровта даалгаба.

Тэрэнь хүбүүнэй хойноhоо түргэхэн гараад ошобо.

49-дэхи hургуулиин дэргэдэ хүүгэдэй таhалга эмхидхэгдэhээр үнишье болоогүй. Теэд тэрэнэй хэhэн ажалынь яhалал мэдээжэ болоожо байна. Олониитын эдэбхитэд, нарин сэмбын, нооhо угаадаг фабрикын комсомолой организаци, парткомой, 49-дэхи hургуулиин батшанарай үүсхэлээр энэ таhалга эмхидхэгдээ юм.

— Ехэ үнинэй эндэ хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болошоhон хүнүүд хадаа тандаа ажал тухайгаа хөөрөөл даа,—гээд, Леонид Максимович ёгтолон hагад энеэнэ. Бидэ үнинэй энээн тухай hанажа болоожо байгаа зомди. Мүнөө таhалгымнай байра байдал балайшье hөөл бэшэ ааб даа. Харин hаяар нарин сэмбын фабрикада баригдажа байhан клубай ашаглалгада үгтэхэдэ, тэндэ үүжэм таhалга соо hуудаг болохобди. Хүүгэдэймнай советдэ 18 хүн бии. Соведэй эдэбхитэд 22 хүн ажалдамнай туhална. Нарин сэмбын, нооhо угаадаг фабриканудай дружинанууд гарагай долоондо, амаралтын үдэрнүүдтэ тусхай рейд эмхидхэжэ, манай даалгабари дүүргэдэг. Соведэй 11 хүн журамаар муушаг 11 үхибүүдые хүмүүжүүлэн hургахаар томилогдонхой.

Нээрээшье бага наhатанние хүмүүжүүлэн hургаха асуудал олониитын шухала хэрэг ха юм даа. Бага наhанай зарим үхибүүд түрэлхид гэртэхинэй харууhанай ахиршаг дээрэhээ муу нүлөөндэ орожо, ниитын гурим эбдэнэ, hургуулидаа ёhоор hуранагүй, үдэшын сагта үйлсөөр зайгуултана.

Жэшээлхэдэ, 49-дэхи hургуулиин 6-дахи классай hурагша Леонид Мусихин hургуулидаа ёhоор ябадаггүй hэн. Эхэнь, Дедова Тамара гэгшэ ондоо хүндэ хадамда гараад, хүбүүгээ хүгшэрhэн эхэдээ орхижорхинхой. Үхибүүнэй хойноhоо ганса хүтшэн хаража шадангүй ха юм. Энэ хэрэгые хүүгэдэй таhалгынхид мэдэжэ абаад, олониитын эдэбхитэн, пенсионер Иван Ильич Тимошкин гэгшые Леонид Мусихинда томилhон юм. Иван Ильич хүбүүнэй гэртэнь хэдэ дахин ошожо, ушар байдалыень шалгажа үзөөд, хүбүүе хүмүүжүүлжэ эхилээ hэн. Харин мүнөө Леонид hургуулидаа hурана, хэшээлээ гэхэеэшье болёо, эхэнь хүбүүндээ ерэдэг, hургуулиданьшье ошожо, hуралсалаарнь hонирходог болонхой.

— Үхибүүдые хүмүүжүүлгэндэ ямар арга, дүй дүршэл хэрэглэнэт?— гээд, Соведэй түрүүлэгшэhээ асуунабди.

— Элдэб янзын. Хамагай түрүүндэ хүүгэдэй таhалгада журамаа алдаhан хүүгэдые асарнабди. Хөөрэлдэнэбди. hүүлдэнь түрэлхидыень дуудажа асарнабди. hурагшадай суглаан, шугам дээрэ тэрээн тухай хэлэнэбди. Ханын газетэ, шүүмжэлэлдэ мэдээ үгэнэбди. Февралиин 26-да түрэлхидэй конференци үнгэргөөбди. Манайдаш эдэбхитэй, урагшаа hанаатай, бидэндэ туhалдаг түрэлхид олон. Жэшээлхэдэ, Михаил Клюмель, Борис Семищев ходо hургуулида ерэжэ байдаг. Михаил Клюмель түрэлхидэй комитедэй түрүүлэгшэ юм.

— Бага үхибүүднай үшөө ойлгоногүй. Ямар нэгэ муу нүлөөндэ орожо, тоомоо таhаржа, гурим эбдэжэ ябахадаа, юушье хэжэ ябаhанаа мэдэнэгүй. Зариманиинь зорёоншье тиигэхэ даа,— гэжэ пенсионер Тимошкин хэлэнэ. — Яаха ёhотойб? Түрэлхид, hургуули, хүүгэдэй таhалга, олониитын эдэбхитэд бүгэдөөрэн хүмүүжүүлгэдэ хабаадалсажа, эбтэйгээр ажаллабал, олые түйлаха. Мүнөө тэрэ Леонид Мусихиниеэшье абаад үзэе. Яhалал ухаатай, сэсэн хүбүүн. «Юундэ тоомоо таhарнаш?»— гэхэдэ, өөрөөшье мэдэхэгүй юм. Тиимэhээ бидэ, хүүгэдэй таhалгынхид, ушар байдалыень мэдэжэ абаад, хэhэн алдуу тухайнь үхибүүдтэ ойлгуулхые оролдонобди. Заримдаа шангаханаар «татаад» абахаш.

Хүүгэдэй таhалгын соведээрхин үхибүүдэй гэртэ ошоходоо юу хэнэб? Түрэлхидтэй хөөрэлдэжэ, hурагша хэр номоо үзэнэб, сүлөөтэй сагаа яажа үнгэргэнэб гэжэ шалгана, заабари үгэнэ. Нэгэ гэрэй үхибүүдые сутлуулаад, кино, театр абаашана, шатараар мүрысөө эмхидхэнэ, каток ошолсоно. Энэ хэрэгтэ нарин сэмбын фабрикын комсомолшууд Нэлля Савинова, Валентина Денисова, Серафима Шиганова гэгшэд эдэбхитэй хабадалсана.

Хүүгэдэй таhалгын ажалда Октябрьска районой милициин дэргэдэхи хүүгэдэй таhалгые даагша Александра Григорьевна Имекова туhална, заабари, дурадкалнуудые үгэдэг. Ноябрь hараhаа эхилжэ хорёод үхибүүдэй хэрэг хаража үзөөд байна. hүүлэй үедэ тиигэжэ зайтуултажа ябаhан үхибүүд харагдахаяа болёо.

Бага наhатанние хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы оролдолгоёо гаргажа байhан олониитын эдэбхитэдэй ажал hайшаамаар.

Иигэжэ hуутарнай газааhаа нэгэ үбгэншэг хүн орожо ерэбэ.

— hуугты, hуугты. Ямар хэрэгээр ерэбэт?

— Хүбүүн тушаагаа. Нэрэмни Астафьев Николай.

— Хаана хүдэлнэт? — Аа, шэлэй заводой бутылка хэдэг цехтэ.—Дуулаа hэм. Танай хүбүүн Сергей яhалал hайн hурадаг болоо, тоомоошье таhарнагүй.

— hайн даа. Таанадта баярые хүргэхэеэ ерээб. Өөрөө ходо ажалдаа ябаад, сүлөөмнишье болодоггүй hэн. Серёжомни зоргоороо оропшод, өөрөө ядажа байгаа hэм. Таанад хари туhалбат.

— Заhарба, болибо гээд, хүбүүгээ баhа зоргоорнь бү табигты. Аханарыньшье гэжэ байха ха юм.

— Тиимэ даа. hургуулидань ерэдэг, hонирходог болооб. Баяртай,— гээд Астафьев гараба.

...Хүгэдэй таhалга соо гэрэлтэй. Соведэй гэшүүд юушьеб зүбшэжэ, хэлсэнэ. Ханын газетэ, фотографиин выставкэ эмхидхэхэ тухай тэдэ хөөрэлдэнэ.

Г. ДАШИБЫЛОВ.

Ажалшадай бэшэгүүдhээ

Хэзээ хүдэлхэ медпунктаб?

... Мухар-Шэбэрэй аймагай ...ын сельсоведэй депутадби. ... урда тээ Суулга тосхондо ...шэ hэм. Суулгаhаа хорёод ...й газарта — Зандин hууринүүнөө үедэ ажаhуунаб.

...ан жэлэй урда тээ hунгагша...илтээр эндэ медпункт нээгдэ... байгаа. Фельдшерынь удангүй ябашоод, тэрэ гэhэн сагhаа хойшо санитарка Желбагаева гансааран үлэнхэй.

Зангинай зон аймагай главна врачта, сомоной Советдэ оло дахин хандаhан байха. Би Соведэй сесси дээрэ энэ асуудал хэдэ дахин табяаб. hүүлдэнь аймсоведэй гүйсэдком, партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ хандаа hэм. Медпунктмнай хаалтатай байhаар. Хэзээ хүдэлхэ юм?

Д. Батомункуев,
Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын сельсоведэй депутат.

...сомол Валентина Ананьева ...у барилгашан. Барилгын мон... 1-дэхи управлени соогоо ... сууда гараhан эрхимүүдэй ... Хирпиисээр гэр бариха ...л мэргэжэл олоhон дээрэ...арханшье бэрхэ шулуушан...утанагүй. Валя үйлэдбэриин...алгабари хододоо эрхим ша...йгаар үлүүлэн дүүргэдэг ... юм. Хүдэлмэриингөө hүү... хубсаhаа hэлгэн амарhанаин...удаа hургуули тээшээ шамда-...

...УРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажа... бригадын гэшүүн Валентина ...ьева.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.

Суглаа хэhэн нэрэ зүүбэ

hаяхан Баргажан тосхондо пайщигуудай суглаан болобо гээшэ. Адагай захыень абахада, 700—800 хүн ерэхэ ёhотой аад, миил 150 пайщигууд суглараа. Дүримэй ёhоор бүхы пайщигуудай 75 процентын ерээ hаа, суглаан хүсэндөө орохо зэргэтэй ха юм.

Баргажан тосхоной зониие нэгэ тээ гансада бултыень еpүүлээгүйшье hаа, олон газар, хэдэ-дахин суглуулжа болохо байгаа. Тиин гэhээ эндэхи сельпогойхид хайша хэрэгээр, «наhаа саагуур, наранhаа наагуур» гэhэндэл хандажа, тоосоото элидхэл хэhэн нэрэтэй болобо. Суглаан дээрэ миил 4 хүн үгэ хэлээ.

Сельпогой этигэмжэтэ нюурнуудые hунгалгын болоходо, түрүүлэгшэ нүхэр Максимов тэдэнэй нэрэнүүдые уншаад лэ дүүргэжэрхёо.

Энэ суглаае ёhотой суглаан болоо гэхын аргагүй. Нэрэ зүүhэн хэрэг.

Д. Гыргенов,
хүдөө бэшэгшэ.

Республикын

Министрнүүдэй Соведтэ

Үхибүүдэй зунай амаралта тухай

Ерэхэ зун республикымнай арба гара мянган үхибүүд пионерэй лагерьнуудта амархань. Дээдэ-Онгостойдо, Байгалай эрьедэ, мүн бэшэшье гоё hайхан газарнуудта үхибүүдэй лагерьнууд тогтоогдонхой. Мэнэ hаяхан Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, Профсоюзуудай областной соведэй президиум үхибүүдэй зунай амаралтые эмхидхэхэ тухай асуудал хаража үзэбэ.

Үхибүүдэй зунай амаралтада бэлдэхэ, тэрэниие hайнаар үнгэргэхэ тусхай комисси 15 хүнhөө байгуулагдаа. Комиссиин түрүүлэгшэ — облпрофсоведэй түрүүлэгшэ Л. С. Асеев, орлогшонь — Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо В. А. Сахьянов.

Пионерэй лагерьнуудай заhабари, ажахын хэрэгсэлээр хангалтые байгша оной майн 25 болотор дүүргэхэ гэжэ аймгүйсэдком, профсоюзай комсомолой организацинуудые уялгана.

Лагерьнуудай бэлэн болоhые комиссиин hайса шалгаhан хойно тиишэ үхибүүдые эльгээхэ. Гаргашынь ехэнхи хубиие гүрэн түлэхэ. Путёвконуудай арбан процентын миинтэ, үлэгшэ 30—40 процентын үнэ сэнгые үхибүүдэй түрэлхид түлэхэ.

Городhоо ондоо тээшэ ошохогүй үхибүүдшье мартагдаагүй. Республикын Гэгээрэлэй министерство, аймгүйсэдкомууд район, колхоз, hургуули, парк, клуб, гэрнүүдэй управлениин дэргэдэ байгуулагдаха пионерэй лагерьнууд тухай майн нэгэн болотор хэлсэжэ шиидхэхэ зэргэтэй.

Социалис оронуудаар

ВЕНГРИИН ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН АРАДАЙ ФРОНТЫН СЪЕЗД

БУДАПЕШТ. Венгриин Эсэгэ ...оо хамгаалгын арадай фрон-... (ОНФ) гурбадахи съезд эндэ ...гдээ. hүүлшын 4 жэлэй тур-... соо Эсэгэ ороноо хамгаалгын ...ай фронтын хэhэн хүдэлмэ-... тухай элидхэлые, ОНФ-эй ...авта хубилалта оруулха тухай ...хэлые съезд зүбшэн хэлсэхэ, ...лбэрилхы органуудые шэнээр ...гаха байна.

...ездын хүдэлмэридэ 800 га-... делегат хабаадана. ВНР-эй ...идиумэй түрүүлэгшэ Иштван ..., Венгриин хүдэлмэрищэнэй ...алис партиин ЦК-гай нэгэдэ-... секретарь, хүдэлмэришэн-та-...анай революционно прави-...ствын түрүүлэгшэ Янош Ка-... болон партийна, гүрэнэй бо-... олониитын бусад элитэ ажал ...агшад тэдэнэй дунда бии. ...шэлэн гадаадын 13 оронhоо ...он айлшад съезд дээрэ байл-... Гадаадын оронуудтай хани ...еаа, культурна холбоо бай-...аха совет бүлгэмүүдэй союзай ...лэгшэ, РСФСР-эй Дээдэ бо-... тусхай дунда hуралсалай ми-...тр В. Н. Столетов советскэ ...гацииие толгойлно.

...ЕТ ХАНИНАРАЙ ТУhАЛАМЖА

...УЛААН-БААТАР. Монгол Ара-...ай Республикада хүдэлжэ бай-... совет мэргэжэлтэд ороной ара-... ажахын болон соёл культу-... элдэб олон hалбаринуудые ...жөөлгэдэнь үрэ ехэтэй туhа-...жа үзүүлнэ. Монголой горо-...уудые болбосон зохид болгохо ...аар совет мэргэжэлтэд-архи-...орнүүдэй үзүүлдэг туhаламжа ... туhаламжа үзүүлгын үльгэр ...нуудай нэгэн болоно гээд ...ЦАМЭ агентство мэдээсэ-... Улэгэй городые шэнэдхэн ...уулха генеральна түсэбэй ...роект совет архитекторнуудай ...аламжатайгаар hаяхан дүүр-...

... ПЛЕНУМ ХҮДЭЛМЭРЭЕ ДҮҮРГЭБЭ

БУХАРЕСТ. РНР-эй Хүдөө ажа-... дээдэ соведэй пленум хү-...мэреэ дүүргэбэ. Хүдөө ажахын талаар хэгдэхэ научно-шэнжэлэлгын түсэбые, мүнөө жэлдэ соведэй хэхэ ажал ябуулгын түсэбые пленумдэ хабаадагшад hайшаагаа.

ПОЛЬШЫН УРАН ЗУРААШАДАЙ СЪЕЗД

ВАРШАВА. Польшын уран зураашадай 10-дахи съезд Варшавада нээгдээ.

Польшын уран зураашадай союзай зохёохы ажал ябуулга тоосоото үе соо нилээд ехээр үргэдхэгдөө. Энэ үе соо союз выставкын элдэб залнууд болон предприятинуудта 800 гаран выставкэ эмхидхээ. Бусад эмхи зургаануудтай хамта 100 шахуу уран hайханай конкурс эмхидхэгдээ.

ПНР-эй 20 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, уран зурагуудай, скульптурын болон графикын выставкэнүүдые эмхидхэхэ бэлэдхэл мүнөө союз хэжэ байнхай. Эдэ выставкэнүүд дээрэ шэлэн олдоhон зохёолнууд Варшавада 1965 оной январь hарада нээгдэхэ ниитэ выставкын экспозицида оролсохо юм.

Кубын Республикада Советскэ Союзай туhаламжатайгаар орон дотороо эгээн томохон «Мариэль» гэжэ теплоэлектроцентраль баригдажа байнхай. Түрүүшын ээлжээнэй барилгын дүүрэхэдэ, 200 мянган киловатт хүсэтэй зайн галай элшэ гаргадаг болохо юм. Тиигээд станциин дүүрэн шадалаараа хүдэлхэдэ 500 мянган киловатт хүрэтэр элшэ хүсэ үгэдэг болохо. Энэ барилгада совет мэргэжэлтэд хабаадалсана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электростанциин барилга.

ТАСС-эй фотохронико.

БОЛГАРИ СУДНАНУУДЫЕ БҮТЭЭДЭГ БОЛОО

Арбан дүрбэн жэлэй саада тээ Болгари болон Совет гүрэнүүд хамжажа, судна бүтээхэ «Корбсо» гэдэг предприяти байгуулhан юм. Тэрэ барилгада, мүн корабль бүтээхэ кадрнуудые бэлдэхэдэнь Болгариин хани нүхэдтөө туhаламжа үзүүлээд, Советскэ Союз «Корбсодо» хамжаhан өөрынгөө хубитые Болгарида дамжуулан үгэhэн байгаа.

Судна бүтээхын талаар манай оронуудай бэе бэедээ ашагтай туhатайгаар сүг ажаллаха эхин иигэжэ табигдаhан юм.

Энэ жэлдэ Болгариин корабль бүтээгшэд Совет гүрэнэй захилаар далайда ябаха 4 танкер, 2 пассажирска судна, 18 баржа бүтээхэ байна. Тиигээд уhанда урдан ябаха 6500 тонно түрүүшын түмэр бетон баржа барижа эхилхэнь. Хэдэн арбаад совет суднанууд Болгарида hэльбэгдэн заhагдаа. Тэдэнэй дунда «Победа», «Россия», «Адмирал Нахимов», «Украина» гэжэ томо томо пассажирска теплоходууд бии.

СОВЕТ НОМУУД ОЛООР ТАРААГДАНА

СОФИ. (АПН-эй корр.). Совет ном гээшэ болгарнуудта яhала ехэ юумэ заажа, hургажа, туhалдаг болоо. Тус орон дотор хэблэгдэдэг бүхы гадаадын ном hударай 90 хубинь Совет орондо бэшэгдэhэн зохёолнууд болоно. 1963 ондо болгарнууд 4 миллион хэhэг совет ном дэбтэр худалдажа абаа.

Уншагшадай хэрэглэмжые дүүрэн хангахын тулада орон доторнь совет хэблэлэй ном худалдаха 35 тусхай магазинууд нээгдээ. Үшөө хэдэн тиимэ магазинууд мэнэ hаяар нээгдэхэнь. Болгариин бүхы хото городуудта болон хүдөө нютагуудта жэл бүри үнгэргэгдэдэг совет ном hудар тарааха заншалта болоhон декада Совет оронэй литература тарааха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэнэ.

(ТАСС).

РЕПОРТАЖ

Тамирайхидай харюу

— Уhалагдадаг хэды шэнээн газартайбта гэнэ гүт? — гээд, колхозой главна агроном Фёкла Сергеевна Пашкова стол дээрэ хэбтэhэн дансаяа нээнэ.

— Бүхыдөө 1300 гектар уhалагдадаг газартайбди, тэрэнэймнай 430 гектартань шэниисэ таригдадаг юм. Сэхыень хэлэхэдэ, манай колхоздо тиимэшье ехэ талмай бэшэл даа. Тиимэhээ биднэр энээхэн газараа агрономическа заабариин ёhоор, зүбөөр элдүүрилжэ, саг болзор соонь уhалжа, жэл бүри шэниисын үндэр ургаса хуряажа абадагбди. Жэшээнь, үнгэрhэн жэлдэ 53 гектар уhалагдадаг газарай га бүриhөө 30,4 центнер шэниисэ хуряагдаhан. Тиихэдэ 62 гектар болохо нүгөө участок дээрэhээ бүхыдөө мянгаад шахуу центнер шэниисэ хуряагдаhан гэхэ гү, али га бүриин 15,3 центнер ургуулагдаhан.

Эдэ тоо, баримтануудые дурдахадаа, Фёкла Сергеевнагай шарай омог зоригоор бадарна. Тиигэншьегүй яахаб. Нёдондо энэ колхоз бүхы тарялангhаа 66 844 центнер ороохо суглуулжа, 20 мянгыень гүрэндэ тушааhан юм. Тиигээд Хяагтынгаа үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай дунда түрүү зэргэдэ гараhан.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэреэр зоригжон, «Родина» колхозой гэшүүд долоон жэлэй түсэбэй зургаадахи жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абаха hанаатай. Илангаяа уhалагдадаг газарайнгаа ашаг үрэжэлые эрид дээшэлүүлхэ гээд тарялан, сабшалан үтэгжүүлгын, уhалалгада бэлдэлгын хүдэлмэри ябуулжа эхилээ.

Уhалагдадаг газартахи шэниисын тарилгые энэ жэл 608 гектарта хүрэтэр үргэдхэхөөр хараалагдаа. Мүнөө энэ полинь ээтэй болонхой. Дүй дүршэл ехэтэй үнинэй уhалагшад Андрей Максимов, Василий Кривогорницын, Иван Максимов болон үшөө найман хүн звеноводуудаар томилогдоо. Эдэнэр шэниисын тарилгые Хүдэриин сөөрэмэй уhаар бүхыдэнь уhалуулха юм. Тиигэжэ эдэнэр даадаг тарялангhаа дундаа зэргээр гектарай 18 центнер шэниисэ ургуулха зорилготой. Эндэ мүнөө уhа хааха, хубааридан табиха хэдэн тухеэрэлгэ тодхогдоно. Газарай гэдэхэтэй хамта hубаг ханаануудаа сэбэрлэжэ эхилхэ юм. Мүн газар уhалха хүнүүдэй hураха hургуули эмхидхэгдээд, хайшан гэжэ уhалхада hайн бэ, хонхор газарнуудта уhанай ехээр тогтошохогүйн тула юу хэхэ ёhотойб гэхэ мэтэ заабари абана.

Мүн саахарай свёклын амтые эндэхи колхозниигууд таняа. Нёдондо уhалагдадаг газар дээрэhээ нилээд ехэ саахарай свёкло суглуулжа, гүрэндэ тушааhан, адууhа малдаашье үгэhэн байха юм. Колхозой мэдээжэ свёклошод Лидия Григорьевна Агафонова 6,5 гектар газарай га бүриhөөнь 136 центнер саахарай свёкло ургуулhан юм. Тиихэдэ Е. Агафонова, В. Карташёва гэгшэд гектарай 126—115 центнер саахарай свёкло абаа.

Энэ жэлдэ шэмэ ехэтэй энэ ургамалай тарилга нилээд үргэдхэжэ, ургасыень дээшэлүүлхээр зоригжонхой. Тиин гүрэнhөө абтаhан 150 центнер аммиагай селитрые имагтал саахарай свёклын газар үтэгжүүлгэдэ хэрэглэхээр хараалагдана.

Колхозой нуга сабшалан дээгүүр мүнөө хаа хаанагүй шэбхэ зөөжэ байhан колхозниигуудтай, луговодуудтай уулзахат. Эдэнэй хэнтэйньшье хөөрэлдөө hаа, партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэриие, Н. С. Хрущевой эндэ хэлэhэн үгые hайшааhан халуун хөөрэлдөө дуулахат.

Тамир гэжэ бишыхан горхоной эрье шадар 420 гектар сабшалан нэмжыдэг. Энэ сабшалан бүхыдөө дүршэл ехэтэй хэдэн луговодуудта даалгажа үгтэнхэй.

Луговод Дмитрий Ильич Емельяновай ажаллажа байhан газар дээрэ хүрэжэ ерэбэбди. Энэ нүхэрнай луговодоор 6-дахи жэлээ ажаллажа байгаа юм. Тэрээндэ 100 гектар сабшалан даалгаатай. Нёдондо тэрэнэйнгээ га бүриhөөнь 20 центнер үбhэ сабшаа hэн. Байгша ондо нүхэр Емельянов үшөө үндэр ургаса абаха hанаатай. Тиимын тула сабшалан дээрээ эртээнhээ мүльhэ хүргэжэ эхилээ юм. Мүнөө тэндэнь гурба мянгаад кубометр мүльhэн хүргэгдэнхэй.

— Үбhэ тэжээлэй үндэр ургаса абахын тула үшөө юу хэнэбта,— гэжэ асуубабди.

— Наг шэбхэ сабшалан дээрээ зөөнэбди. hөөг бургааhанhаа сэбэрлэнэбди. Мүнөө булагай уhа hубаг ханаабаар абаашаад, сабшалан дээрээ тараан хүргэнэб. Эдэ бүхы ажалаймни аша үрэ дүүрэн харюулагдаха аабза гэжэ найдагдана, — гээд омогтойгоор мэдүүлнэ.

Иимэшүү үнэн сэдьхэлтэй, урагшаа hанаатай хүнүүд эндэ олон. Тэдэнэй нэгэн Федос Спиридонов 50 гектар сабшалангайнгаа га бүриhөөнь 25 центнер үбhэ абаха зорилготой. Харин И. Андреев хүршэ нүхэрhөө үшөө ехые — гектар бүриин 27 центнер үбhэ ногоо ургуулха гэжэ оролдоно.

Иигэжэ «Родина» колхозой гэшүүд 1964 ондо уhалагдадаг бүхы газарhаа ороохо таряанай, үбhэ ногооной үндэр баян ургаса абаха түсэбтэй. Энэнь ЦК-гай февралиин Пленумэй шүүдхэбэринүүдтэ харюу болохо юм.

Ц. БАБУШЕЕВ,
манай корреспондент.

Хяагта.

Замби түбиие һэтэлэн хөөрэлдэлгэ

ЭРДЭМТЭД һонирхолтой туршалга хээ: замби түбиие һэтэлэн Джодрелл Бэнк гэжэ Англиин обсерватори болон Волго мүрэнэй эрьедэ оршодог Горький город шадархи Зименки гэжэ советскэ обсерватори хоёрой хоорондо радиогоор холбоо хээ. Англиин станциин айхабтар хүсэтэй телескоп «Эхо-2» гэжэ Америкын хэмэл одондо — дүшэ гаран метр диаметртэй хүнды шар — радиодохёо эльгээгээ. Дохёо тэрэнэй ялагар нюруунhаа толотон туяаржа, Зименкидэхи радиотелескопто бууhан байна.

Джодрелл Бэнк яһала шанга дохёо үгэнэ, гэбэшье тэрэ Зименки хүрэхэ замдаа нилээд һуларна—миллиард дахин. Энэ тон һула радио-туяа барихын тулада айхабтар орёо нарин приборнууд, барижа абаха һайн түхеэрэлгэнүүд хэрэгтэй.

Советскэ обсерваториин математигууд хэмэл одоной харгы замайнь параметрнүүдые перфокартануудта бэшэжэ абан, тэдэниие түргөөр хүдэлдэг электронно машинануудта хэһэн байгаа. Машина тэрээгээр радиотелескопуудай хүдэлэлтын программые тоолон гаргана.

Сүүдхэдөө хэды дахин, 12—15 минута болоод лэ, «Эхо-2» гэжэ хэмэл одоной Англиин болон советскэ обсерваторинуудһаа сэхэ харагдахаар болохо үедэнь, Зименкидэхи радиотелескопууд хэмэл одоной гаража ерэхэ ёһотой зүг руу—огторгой өөдэ шэглүүлэгдэн табигдадаг юм.

Тиихэдэ аяар холын Джодрелл Бэнк станциһаа замби түбиие һэтэлэн абяан дуулдаһан байгаа. Сеанс бүхэнэй үнгэрхэ тудам дохёонууд улам бүри бата найдамтай болоо. Зургаадахи ба долоодохи сеанснуудай үедэ тэдэ илангаяа тодо байгаа; радиофизигууд туршалга хэжэ байхадаа, дохёонуудые барижа абаха түхеэрэлгэнүүдээ нарижуулан һайжаруулаа.

Англиин обсерватори «Эхо-2» гэжэ хэмэл одоор дамжуулан, 11 үгэһөө бүридэһэн мэдүүлэл табиһан байна. Хүнэй үгэ хүүр найма дахин аргааханаар хэлэгдээ. Тон һула дохёонуудые һайнаар барижа абахын тулада энэ хэгдэһэн байха юм.

Совет инженернүүдэй зохёон байгуулһан айхабтар орёо нарин приборнууд замбуулинай гүн дундаһаа, элдэб шууяанууд сооһоо Англиһаа дамжуулагдаһан радиотелеграмма илгаруулан абажа шадаа. Тэрэнэй дүүрэн текст иимэ: «Эхо-2» гэжэ хэмэл одоор дамжуулан, Зименкиие дуудаһан Джодрелл Бэнкби (Англи)».

Хэдэхэн часай үнгэрһэн хойно замби түбиие һэтэлэн түрүүшын фототелеграмма абтаһан байгаа. Зименкиин хүдэлмэрилэгшэд хоёрдохи фототелеграмма дээрэнь Джодрелл Бэнк гэжэ Англиин обсерваториин һүлдэ тэмдэгые элеэр хараа. Тиигэжэ замби түбиие һэтэлэн фото-зураг дамжуулжа болохо юм гэжэ элирүүлэгдээ.

Зименкидэ үшөө нэгэ хүндэ хүшэр туршалга хэгдээ: һарые тойруулан, Джодрелл Бэнк Зименки хоёрой хоорондо холбоон хэгдээ. Радиофизическэ институдай директорэй орлогшо Герман Гетманцев шэнжэлгэнүүдэй энэ шата тухай иигэжэ хөөрөө:

— Англи талатай зүбшэн хэлсэһэнэй ёһоор, Джодрелл Бэнкын ехэ гэрэлэй дамжуулагша оньһо ба Зименкидэхи дохёо барижа абалгын гэрэл ашаглан, һарые тойруулан туршалгын холбооной сеанс үнгэргэхэ хэрэг шиидхэгдээ һэн.

Эдэ туршалга хэлгын сеанснууд нэгэ часай тухай саг соо үргэлжэлнэ. Радио-туяагай асари ехэ зай—750 мянган километр — гаталаашье һаань, бидэ яһала эли дохёо барижа абанабди.

— Иимэ туршалганууд, — гэжэ Герман Гетманцев хэлээ, — һарые бүхы дээрэнь, тэрэнэй нюрууе шэнжэлгэдэ, мүн баһа ультра-богони долгинууд дээрэ холбоо хэлгэдэ тон шухала удха шанартай.

Мүнөө дунда, ута ба богони долгинууд дээрэ холбоон хэгдэнэ. Теэд эдэ каналнууд үлүүсэ ехэ хүдэлмэритэй, тиимэһээ эдэниие ашаглахань орёо байна. Энэ талаар ультра-богони долгин маанадта үргэн зам нээжэ үгэхэ зэргэтэй. Бидэ тэдэниие ашаглахые оролдохобди.

(АПН—Радио).

Англиин агууехэ драматург Вильям Шекспирэй түрэһөөр 400 жэлэй ойе 1964 ондо бүхы дэлхэй дээрэ ёһолон тэмдэглэхэ юм. Энэ ойе угтуулан Англида дурасхаалай медаль хэгдэбэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Азатай биледүүд

Улаан-Үдын 301-дэхи нөөсэлгын касса февралиин 13-да үнгэргэгдэһэн лотерейн биледүүдэй тиражай шүүбэри түлэжэ байһаар. Тэдэнэй дунда 13 хүн «Мир», «Ока», «Саратов» маркын холодильнигуудые, 21 хүн ковер шүүһэн байна. Хоёр хүн «Планета» маркын мотоцикл, 19 хүн хубсаһа угаадаг машина шүүгээ. Лотерейн билет худалдан абагшад Ф. И. Рудых, Э. Г. Очиров, М. Н. Афанасьева гэгшэд 30 мүнгөөр хубсаһа угаадаг машина шүүжэрхёо ха юм.

— Түрэһэн үдэртэм Витя хүбүүмни нэгэ билет бэлэглэһэн юм. Харин шүүбэриин болоходо тэрэнээ шалган гэһээ: холодильник һан байшоол, — гэжэ Георгий ...гиевич Карболин омогорхоно.

Иимэ азатайшуул манай ... үдэр бүри шахуу ерэжэ, ... юмануудаа абана. һараһаа ... сагай туршада нөөсэлгын кас... мянгаһаа дээшэ түхэригэй ш... городойнгоо ажалшадта түлөө... на.

1964 оной апрелиин хоёр... лохо шүүбэритэ тиражда наа... биледүүдые абагшад үдэрһөө ... тэ олошорно.

А. Половни...
Улаан-Үдын 301-...
нөөсэлгын кассые даа...

Хилын саанаһаа

Худалдаа наймаанай, хүгжэлтын талаар ООН-ой конференци нээгдэбэ

ЖЕНЕВЭ, мартын 23. ТАСС-ай корреспондентнүүд Г. Шишкин, Г. Драгунов иигэжэ дамжуулна:

Мүнөөдэр эндэ нацинуудай ордон соо худалдаа наймаанай, хүгжэлтын талаар ООН-ой конференци баяр ёһололой оршон байдалда нээгдэбэ. Конференциин хүдэлмэридэ 120 гүрэнэй түлөөлэгшэд, тэдэнэй дунда СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев түрүүтэй Советскэ Союзай делегаци хабаадалсана. Энэ конференциие ООН-ой генеральна секретарь У Тан нээбэ.

Женевэдэ нээгдэһэн конференци уласхоорондын худалдаа наймаае үргэдхэлгэдэ, экономическа хүгжэлтэдэ тэрэнэй ямар удха шанартай байһанда хамаадаха хэдэн олон асуудалнуудые хаража үзэхэ юм. Конференцидэ хабаадагшад мүн тэрэшэлэн түүхэй эд болон промышленна эд бараанай үнэ сангүүдые тааруулха асуудал, хүгжэжэ байһан оронуудта туһаламжа үзүүлхэ хэмжээнүүдые болоод дэлхэйн худалдаа наймаае гуримшуулха, дэлгэрүүлхын тулада ехэхэн политическа болон бодото хэрэгэй удха шанартай бэшэшье асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ байна. Энэ хадаа эб найрамдал болон дэбжэлтэ тээшэ зориһон арадуудай эрмэлзэлгэтэй таараха ушартай.

„Карта харахадаа һамарба"—гэнэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 23. (ТАСС). Шантро гэжэ Кхмерэй тосхондо добтолго хэһэн тушаа гүнзэгы ехээр шаналжа байһанаа США-гай гүрэнэй секретарь Раск Камбоджын правительствада элирхэйлэн мэдүүлбэ. Тиихэдээ энээндэ Америкын талаһаа хүнүүдэй хабаадалсаһаниие Раск мүн лэ мэдэрбэ.

«Карта хаража уншахадаа һамарһан дээрэһээ нимэ добтолго болобо» гэжэ Раск тайлбарилна.

Бүгэдын мэдэһээр, мартын 19-дэ Урда Вьетнамай зэбсэгтэ хүсэнүүд Америкын заабаришадтай хамта, Камбоджодо эсэргүү сэрэгэй добтолго хэжэ, тэндэ амгалан һууһан 17 хүниие алаһан, 14 хүниие шархатуулһан байгаа.

Иимэ хэрзэгы муухай добтолго хэһэниие Камбоджо эрид буруушаажа, США-да болон Урда Вьетнамда мэдүүлһэн байна.

ФРГ-дэ ракетэнүүдые туршажа үзэбэ

БОНН, мартын 23. (ТАСС). Замбуулиниие шэнжэлэн үзэхэ болон эрхэ мэдэлдээ абаха Герман Эбертын нэрэмжэтэ Баруун Германиин бүлгэм, мүн ракетэ болон замбуулинай асуудал эрхилхэ һуралсалай туршалгын бюро үсэгэлдэр Куксхафен шадар, Заленбургдахи ракетнэ полигон дээрэ арбаад ракетэ туршажа үзэбэ гэнэ.

Баруун Германиин хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, ФРГ-дэ анха түрүүшынхеэ залагдадаг ракетэ гэдэгые туршажа үзэһэн байгаа. Тэрэнь радиогоор залагдан, дэлхэй дээрэ хүрэхэл газартаа ябуулагдаха юм ха.

Ирагай сэрэгэй губернаторай захиралта

БАГДАД, мартын 23. (ТАСС). Ирагай сэрэгэй генерал-губернатор Курдистанда сэрэгэй ябуулгануудай болоһон дээрэһээ хаагдаһан хүнүүдэй тундаһаа ээлжээтэ бүлэгые түрмэһөө табиха тухай захиралта гаргаба. Иигэжэ сүлөөлэгдэһэн хүнүүд бүхыдөө 200-аад болоо гэжэ газетэнүүд бэшэнэ.

Баруун Германида гэр абаад байдаг арбаад мянган айл ээдһээ хатуу һануулга бэшэг ехэ болоһон тула байраяа сүлөө түлэгты.

Энэнь хадаа байрын түлөөһые эрхэ гэрэй эздтэ олгоһон ФРГ-дэ гаргаһан тогтоолой хүсэндөө

Зураг дээрэ: Дортмунд городой байрада байдаг Сваттын бүлэ бэри үгэхэ аргагүй байһан дээрэ байна.

эзэмдэгшэдһээ байра хүлэһөөр нууд һүүлэй хэдэн һарада гэрэй абаба: байрын түлөөһэнэй хэмжээ лэгты, үгы һаа, үнэтэй түлөөһэ өөһэдынгөө дураар дээшэлүүлхэ гэй үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һара ороһоной гэршэ болоно.

дой флорштрасс үйлсын 17-дохи байрынгаа үнэ ехэтэй болоһон тулһээ газаа хаягдаад, үйлсэдэ һуужа

АДН—ТАСС-ай фото.

Соведэй хүндэтэ айлшаниие Асуан хүлеэнэ

АСУАН, мартын 23. (ТАСС). Асуанай үндэр ехэ хаалтын барилгашад баяр баясхаланта үдэрнүүдэй болохыень хүлеэн ядажа байна. Нил мүрэниие хүндэлэн хаалта барижа дүүргэхэ саг дүтэлөө. Совет правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой Асуанда ерэхэеэ байһан тухай мэдээсэл тэндэ үргэнөөр таранхай. Иимэ ехэ нэрэ-түрэдэ хүртэхэ болоод байһаараа Асуанай барилгашад омогорхоно.

Мүнөө Нил мүрэн дээгүүр барилгын сууряан зэдэлнэ. Бүри хахад жэлэй саада тээ эндэ үргэн ехэ уһан миралзажа байһан аад, мүнөө баруун эрье тээһээ зүүн эрье тээшэнь 400 метр ута шулуун хаалта гонзойжо табигданхай. Энэ хадаа гол хаалтын һууринуудай нэгэнь болохо юм. Гурбан жэл соо эндэ малтагдаһан нүхэн сооһоо 11 миллион кубометр айхабтар хатуу шулуу гаргажа абаа.

Доодо талын каналда нёдондо январь һара соо баригдажа эхилһэн ГЭС-эй мантан томо байшан һүртэйгөөр харагдана. Тэрэнь 8 дабхар гэрэй шэнээн ундэр боложо, түрүүшын ээлжээнэй барилгын хүдэлмэри захадаа гараха ойртоо.

Парижда эб найрамдалай түлөө жагсаал болобо

ПАРИЖ, мартын 23. (ТАСС). Франциин ниислэл хотын заха газарнуудта һуудаг олон мянган хүнүүд Парижай хүдэлмэришэдэй һуудаг Вильжюиф гэжэ газарта жагсаал хэхэеэ сугларба.

Хабарай сагта болоһон энэ дайшалхы ехэ һүртэ жагсаалые франциин эб найрамдалай тала баригшад эб найрамдалай түлөө добтолго гэжэ нэрлэһэн байгаа.

Жагсаалда хабаадагшад Вильжюифэй үйлсэ г дамжаар ябажа гараа. һүүлээрнь митинг болобо. Тэрээндэ хабаадагшад буу зэбсэг хуряаха болон дайн сэрэгэй аюулда эсэргүүсэхэ политика ябуулха тушаа эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ национальна хүдэлөөнэй оруулһан дурадхалнуудые нэгэн һаналтайгаар һайшааба.

Вильжюифтэ болоһон жагсаал эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй айхабтар ехэ кампани ябуулха гэһэн, апрелиин 26-да Парижда болохоёо байгаа слоной жагсаалай эхи таталһан ушар мүн болоно.

Америкын дипломат Кубада харша үгэ хэлэбэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 23. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын Парижай корреспондентын мэдээсэл дээрэһээ харахада, США-гай гүрэнэй секретариин орлогшо Джордж Болл гэгшэ Парижда НАТО-гой саг үргэлжын Соведэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Кубые экономическа болон политическэ талаар гансаардуулхые дахяад уряалһан байна. Куба гээшэ «сүлөөтэ юртэмсэдэ аюул ушаруулна», тэрэ хадаа «һүйдхэлэй ябуулгануудые хэжэ үргэлжэлһөөр» —гэхэ һанаатай Джордж Болл миил һанааһаа абажа хэлээ.

Америкын гүрэнэй тушаалтын иигэжэ Кубада халдажа үгэ хэлээшэнь даншье гайхалтай, тон аюултай гэжэ эндэ хэлсэнэ. Ушарынь хадаа, Джордж Болл өөрөө худалдаа наймаанай, хүгжэлтын талаар Женевэдэ нээгдэхээ байһан ООН-ой конференцидэ хабаадалсахаяа ошохо юм. Тэрэ конференци гүрэнүүд хоорондын худалдаа наймаанай болон экономическа барисаае үргэдхэхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ байна ха юм.

Сэрэгэй зорилгоор

ГААГА, мартын 23. (ТАСС). Де телеграф газетын мүнөөдэр мэдээсэһэнэй ёһоор, Голландиин далайн сэрэгэй флот, мүн Англиин далайн сэрэгэй флот Атлантиин далайн уһанай гүнзэгые, тэрэнэй оёорто ямар янзын шоройтой байһаниие, мүн уһанайнь урадхалые мэдэжэ абаад, карта дээрэ буулгажа бэшэхэ гэһэн айхабтар ехэ зорилго дүүргэхэ хэрэгтэ оробо.

Эндэ хэгдэһэн хүдэлмэринь сэрэгэй зорилготой гэжэ хэлэгдэнэ.

Капиталай оронуудтахи ангиин тулалдаанууд

Токиодо транспортын хүдэлмэришэдэй забастовко болоо

ТОКИО. Транспортын хүдэлмэришэдэй профсоюзай 17 мянган гэшүүд мартын 23-да 2 час соо забастовко хэбэ. Тиихэдээ тэдэнэр транспорт дээрэхи капиталис ёһоной уралан чарижуулгада эсэргүүсэн, салин хүлһэ ехэ болгохын түлөө тэмсэбэ. Забастовко болохо үедэ тэндэхи троллейбусуудай, автобусуудай, метрогой поезднуудай ябалга бүримүһэн зогсоогдоо һэн.

Италиин батрагууд тэмсэнэ

РИМ. Италиин түбэй болон урда талын хэдэ хэдэн областьнуудай 800 мянган батрагууд 2 үдэр соо забастовко хэбэ. Тэдэнэр хамта дээрэ ажалай хэлсээнүүдые шэнээр баталхые, тэрэшэлэн аграрна реформо үргэнөөр хэжэ, газар эдлүүрилдэг хүнүүдые эдлэхэ газартай болгохые эриһэн байгаа.

Ой тайгада болоһон ушар

Толя Сорокиной Алаторско больницаһаа (Чуваши) гараха саг дүтэлбэ. Бар хүсэтэ баабгайтай уулзажа, энэ хүбүүн больницада ороһон байгаа.

...Нэгэтэ амаралтын үдэр ойн харуулшан Сорокиной хүбүүд Володя, Шура, Толя, мүн түмэр замай хүдэлмэришэн Кузнецовой Вова, Женя гэжэ хүбүүд хоёр буу үргэлөөд, агнуурида гараба ха. Үхибүүд шандаганай мүр мүшхэн ябаба. Тэдэнэй эгээл бага нь — арба наһатай Толя хүбүүн хамагай һүүлдэ ябатараа юумэндэ хүлөөрөө тороод, бүдэржэ унашаба. Бодоод харан гэһээнь гурба метрэй газарта томо гэгшын баабгай бажуухаяа орожо ябаба. Сошоһондоо хашхараад, гүйжэ үрдеэгүй. Нэгэ мэдэхэдээ баабгайн һабарта бажуулгашоод байгаа һэн.

Толиин хашхархада, һэр-мэр гэлдэһэн хүбүүд ухаа мэдээ табяагүй. Арбан зургаатай Володя хүбүүн баабгай руу сэхэ буудажархиба. Баабгай хэды абиртабашье, һабартаа бажууһан хүбүүгээ табинагүй. Тиихэдэнь Володя дүтэлжэ ерээд, баабгайн толгой руу дахин буудаба. Бууль жэжэ һомоор һомологдоһон байжа, баабгайн нюдыень лэ гэмтээбэ. Тиихэдэнь Володя далайжа ерээд, буугайнгаа хүрзөөр баабгайн толгой руу буулгажархёо. Ангуушанай хуушан буу хяа һүрэн бутаршаба. Баабгайн Володя буу добтолон ороходонь, дүтэ байһан Вова Кузнецов буудажа, баабгайн нүгөөдэ нюдыень гэмтээжэрхибэ. һохор болошоһон арьяатан зугадажа, тэрьелжэ арилаа гэхэ. Иигэжэ эрэлхэг зоригтой бишыхан ангуушад өөрынгөө нүхэрые абараа һэн. Толиин хүлэйнь бүлшэн гэмтэһэн байгаа. Үхибүүд үнгэржэ ябаһан түргэн поезд байлгаад, бишыхан Толиие больницада абаашаһан юм. Толя мэнэ һаяар таягүйгөөр ябадаг болохо гэжэ врач Иосиф Воронов хэлэнэ.

Үглөөдэрынь ангуушад тэрэ баабгайе мүрдэжэ ошоод алаа юм.

Петр Сымкин.
(АПН).

СПОРТ

Эдиршүүлэй тулалдаан

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр гүрэнэй ород драмын театр соо хоёр городуудай—Ангарск, Улаан-Үдын — боксернууд уулзажа, мүрысөө үнгэргэбэ. Мүрысөөндэ эдир наһанай, мүн залуушуул, хамта дүшөөд спортсменүүд хабаадалсаа.

Түрүүшын ээлжээндэ мүрысэхөөр эдиршүүл (дунда зэргын наһатан) Кряжев Владимир (Ангарск), Мальцев Василий (Улаан-Үдэ) гэгшэд рингдэ дуудагдана. Арһан бээлэйн эзэд болохоор бэеэ зэһэһэн эдэнэр хоёр раундын туршада аһан шадалаараа оролдон, боксын орёо бэрхэ оньһо бэе бэедээ харуулхые хүсэнэ. Дүн гаргахада айлшадай түлөөлэгшэ очкогоороо диилэһэн байшоо.

Дунда наһатанай удаа боксын дүрэ шудалһан спортсменүүд—аха наһанай эдиршүүл мүрысэхэ болоно.

— Рингын улаан буланда Эрхүүгэй областиин түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан Васькин Сергей, хүхэ буланда нь Улаан-Үдын «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Цырендондуков Даши,—гээд мэдээсэл соносходог судья дуулгана.

Боксын дүршэлтэйхэн боложо ябаһан Васькин нүхэрөө очкогоороо илаа. Элэнэрэй удаа рингдэ гараһан Геннадий Батурин айлшадай түлөөлэгшэ Владимир Тяжельниковтэй наадахадаа, боксын техникэ дүршэлөөр һайн байһан тула шүүжэрхинэ.

Залуушуул сооһоо Улаан-Үдын Виктор Бадмаев, Валерий Чащин, Владимир Олихватский, Геннадий Краснопеев, Владимир Ими... айлшадай дундаһаа Александ... раваев, Анатолий Усов, Ан... Югаркин, Анатолий Тусков, ... Качан гэгшэд һайхан наадаара... танине баясуулна. Элэнэрэй д... һаа Валерий Турлай айлшаар... һэн Красноярска хизаарай чем... эдиршүүлэй зоно хоорондын ... рысөөндэ хабаадалсаһан Ана... Пахабовтай наадахадаа онсо ш... раа. Наадан бүхэнөө гоёор, сэ... үнгэргэдэг манай Валерий э... үдэр харагшадай һайшаал, ма... ла хүртэжэ шадаа. 50 уулза... 44-дэнь илажа, республикын ... пионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ х... һэн Валерий нүхэрөө хо... раундда шүүжэрхинэ. Нэгэ ү... туршада болоһон хоёр городой... сернуудай наадан 17:17 гэһэн... тойгоор дүүрэжэ, ургажа я... эдиршүүлэй дунда боксын ха... гэ хүгжэжэ, дэбжэжэ ябаһыень ... руулаа.

—Мүрысөөнэй дүн хаража ... хэдэ, алишье городто эди... бокедо дуратай болонхой ха. ... городто спортын һургуулида ху... жуулагдагшад бултадаа боксын ... рёо, мүрысөөндэ ябалсажа, ах... хэдэйнгөө дүршэлдэ һуража я... юм,—гэжэ Ангарск городой ... шүүлэй командын тренер, спор... мастер Анатолий Караваев о... хоно.

Т. Бадма...

Гимнастнууд мүрысэнэ

Спортын эгээл һайхан зүйл — гимнастикаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дүүрэбэ. һонирхолтой энэ ... рысөөн республикын спортын б... мүүдэй дунда балайшье тоогд... гүй ха. Ушарынь хэлэхэдэ, үнгэр... дэһэн энэ мүрысөөндэ хэдэхэн сп... сменүүд хабаадалсаһан байна. ... шээнь, спортын нэгэдэхи раз... программаар гансахан Влад... Тушемилов упражнени гүйсэд... Эхэнэр спортсменүүдэй дунда ... һон мүрысөөндэ хабаадалсаһан ... бэн эхэнэрнүүд сооһоо Зинаида ... миш гоё һайханаар наадаа. Хоёр... разрядай программаар мүрыса... сооһоо Вера Разумова, Наталия ... нина, Анна Шкорклык гэгшэд ... химлэһэн байна. Эрэшүүлэй д... һаа Дмитрий Коноваленко, Ми... Цыденов, Роман Хабаев гэгшэд ... химлээ.

Мүрысөөндэ эрхимлэгшэдтэ ... публикын спортын бүлгэм боло... хинуудай Союзай соведэй дипло... барюулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эдир басагад соо шалгарһан Люда Дубинина упражнени хэжэ байна.

Л. Хайдуровай фото.

Мафи хэндэ туһа хүргэнэб?

Сицилиин мафиие толгойлогшо Дженко Руссо гэгшын боро үнгэтэй хүнгэн машина Кальтаниссета гэдэг хотын полициин зургаанай үүдэндэ яахадаа ошохо ушартай болоо гээшэб гэжэ Италиин аюулгүйе сахиха албанда ажаллагшад мүнөө хүрэтэр ойлгожо ядаһаар. Зүгөөр...

Буруу зүб болохыень яһала наринаар бодожо, шэбшэжэ үзэһэнэйнгөө һүүлээр, «Сицилиин хүйхэрнүүдэй ахамад» 72 наһатай, хараха муутай болоһон тэрэ хүн полициин гарта ошожо ороо. Теэд, тэрэнэй бодомжолго зүб байшоо. Гурбан долоон хоног соо мүрдэлгэ хэһэнэй һүүлээр юун гэжэ элирээб гэхэдэ: Дженко Руссые гэмтэ юумэ хэбэ гэжэ мүнөө үедэ прокуратура юугээршье гэршэлхэ аргагүй байшоо. Дээрмэшэдэй удамаршые зэмэлжэ шадаха нэгэл юумэ олдобо гэхэдэ, һанда алба налог түлөөгүй, мүн өөрынгөө газар эдлүүриие хууули бусаар нэмэжэ ехэ болгоһон байба.

Тиимэһээ мафиин илангаяа ехээр аашалдаг Сицилиин баруун тээхи дүрбэн можын нэгэн болохо Кальтаниссетын судьянар социальна талаараа аюултай хүн байһан хадань, тэрээндэ миил һануулга хээд лэ дүүргэхэ баатай болоо. Тэрэнь табан жэлэй турша соо Бергамо можодо (континентальна Итали) полициин хиналта доро байха юм ха.

Газетэнүүдэй үнэнтэ зүбөөр бэшэһэнэй ёһоор, айдаһатай ехэ гэмтэн миил сошон алдаад абаа. Үнэнтэ дээрээ мафи гээшэнь миил һүүлэй 10 жэл соо хоёр мянгаад хүниие алаа юм гэнэ.

Түрүү үзэлтэ олониитын эрилтэ хэһэн дээрэһээ, нэгэ хэдэн жэлэй саада тээ мафиин ябуулгануудые мүрдэхэ парламентын комисси байгуулагдаа һэн. Теэд тэрэнэй хүдэлмэридэ ходо тойбо татадаг бэлэй. Гансал нёдондо, долоон полициинхидэй нэгэн доро алуулһанайнь һүүлээр, Сицилиин алууршадта эсэргүүсэхэ хэмжээ абтаа һэн. Сэрэгүүдые, ухэр бүүнүүдые, хуягта машинануудые болон вертолёдуудые асаржа, заримдаа горитой ехэ тулалдаа хээд байхадаа, бандидуудай буу зэбсэг, һомо хэрэгсэл, тэһэлдэг юумэ хадагалжа байһан складуудые засагаархин буляажа абаа. Тиихэ үедэ хэдэн арбаад гэмтэн баригдаа бэлэй. Тэдэнэй дунда Дон Паолино Бонта, Пьетро Торрето, ахадүүнэр Римтэн болон бэшэшье мэдээжэ мафистнууд бии байгаа.

Мафиин ахалагша Дженко Руссо гэгшэ энээнэй урда тээ хүнүүдые алаһанай, тоноһоной, хүсөөрөө болоһоной, адууһа мал намнажа абаашаһанай түлөө хэдэн дахин гэмэ зэмэдэ ороһон байха юм. Нэгэтэ тэрэ 7 жэлтэ түрмэдэ һуухаар шиидхэгдээ һэн. Теэд оройдоо 2 жэл болоод байтар тэрээндэ үршөөл хайра олгожо, түрмэһөө табиһан байгаа. Тиигээд мүнөө Дженко Руссын гэмтэ аашануудые гаргаһаниие гэршэлхэ документтэй дамбагар зузаан дансанууд архив сооһоо үгы болошоһон байба.

Энэ бандидай олон тоото хани нүхэдынь тэрэниие аршалжа абархын түлөө ябуулгануудые хэжэ ороо. Тиихэдээ үни зааанай алууршаниие дарлагдажа байһан толюур зониие үмгшэлдэг хүн гээшэ гэхэ һанаатай. Тиигээд тэрэниие барагтай хүн болгожо бэшэхын тулада, буржуазна газетэнүүдтэ бүхэли хуудаһанууд зорюулагдаа һэн.

Бурханай сүмын гэшхүүр дээрэ бадарлажа һууһан Руссогой фото-зураг тус ороной буржуазна хэблэлдэ бултандань шахуу гаража, тэрээн тухай ехээр хайрлангяар бэшэһэн байна. Дженко Руссогой хани нүхэдынь тэрэниие түрмэһөө табюулхын түлөө хэрэг бариһан саарһан дээрэ 25 мянган хүнэй гар табюулаа бэлэй.

Нүгөө талаһаа, мүн тэдэнэй хүлһэлһэн адвокадууд зорюутын һанаагаар мүрдэлгэдэ ходо һаад ушаруулаа. Тэдэнэр мафиин нюуса далда политическэ ябуулгын зарим ушар баримтануудые элидэ гаргахамнай гээд занажа оробо. Тиихэдээ Дженко Руссогой хэрэгтэ дээдэ тушаалтай хэдэн хүнүүдэй хамаатай байһан тухай сэхэ руунь хэлэхэеэ һанаһан байгаа.

Дженко Руссо гэгшэ горитой ехэ газар эдлэдэг, мүн харанхы хара аргаар олоһон олон миллиард мүнгэ зөөритэй юм. һамгатаяа, мүн хоёр хүбүүнтээ сугтаа һуудаг Муссомелидэхи тэрэнэй гэрынь хэдэн олон жэлдэ Сицилиин мафиин түбэй зургаан, дээдэ трибунал болоод байһан юм. Эгээ тэндэ бандидууд өөһэдынгөө һанаанда таарахагүй хүнүүдые яахаяа шиидхэдэг, тиигээд хүдөөдэ баяшуулай гү, али уурхайнуудта капиталистнуудай үгэ дууладаггүй хүнүүдые хорлохо түсэбөө зохёодог һэн.

Италиин олохон буржуазна газетэнүүд мафиин һүнэн һалаха сагынь ерээ гэхэ һанаатай мүнөө лаблан бэшэнэ. Теэд олон жэлэй дүй дүршэл дээрэһээ харахада, алууршад тонуулшадай шэбээнь бэлээр һалаад үгэдэггүй. Ушарынь хадаа тэрэмнай ехэ ехэ баяшуултай нягта барисаатай байжа, тэдэндэ туһа хүргэдэг байна ха юм.

М. Шаронов,
(АПН).

һалхитай, хүйтэн үдэрнүүд

Байгша оной март һарын хоёрдохи арбан хоногто республика доторнай үүлэ багатай аад, хүйтэн үдэрнүүд болоо. Үдэртөө дунда зэргээр 12—15 градус хүрэтэр хүйтэн байгаа. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө 8—10 градусаар хүйтэн байһан жэшээтэй. Зарим һүни, үглөөгүүр эртэ 24—34 градус хүрэтэрөө хүйтэрһэн байха юм. Тиихэдэ республикын урда аймагуудта үдэртөө 1—6 градус хүрэтэр дулааржа, ёһотойл хабарай шэнжэ үзэгдэһэн байха юм.

Үнгэрһэн энэ үедэ республика дотор хаа хаанагүй бага зэргээр саһан ороо. Тарбагатай, дээдэ Жэрэм нютагта 6—7, Тори, Петропавловка тосхондо 8—10 миллиметр саһан ороһон байна. ... гажан, Горячинск шадар ор... саһанай зузааниинь 39 сантиме... хүрөө.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ үе соо ... публикымнай газар нютагууд ... гаан хүнжэлөө» хаяжа, дулаан ү... нүүд болоһон һаа, мүнөө тиимэ ... рил багаар үзэгдөө бшуу. Энээ... юугээр тайлбарилхаб гэхэдэ, ... зүгһөө хүйтэн уларил ерэжэ, ... га һалхиц болоо, хүйтэн үдэр... үзэгдөө.

Ин. Кото...

Редакторай түлөө
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00072. Зак. № 268.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур.
1964 оной мартын 25.